

Música

Educació Primària

Guia del professor

www.pizzicato.sanpablo.es

Autors:	Vicente Gil Arráez Lamberto del Álamo Caballero
Direcció:	Juan Carlos Pinto
Equip editorial:	Octavio Figueredo Juan Antonio López Ascensión Morillo
Revisió:	Dulce María Toledo
Disseny gràfic:	Susana Rosendo
Il·lustració:	Gustavo Pinela
Maquetació:	Ascensión Morillo
Partitures:	Ascensión Morillo
Lloc web:	Departamento Multimedia

© SAN PABLO 2015 (Protasio Gómez, 11-15. 28027 Madrid)
Tel. 917 425 113 - Fax 917 425 723
E-mail: musica@sanpablo.es
www.sanpablo.es

© Vicente Gil Arráez
Lamberto del Álamo Caballero, 2015

Distribució: SAN PABLO. Divisió Comercial
Resina, 1 - 28021 Madrid * Tel. 917 987 375 - Fax: 915 052 050
E-mail: ventas@sanpablo.es
ISBN: 978-84-285-4762-8
Depòsit legal: M. 33585-2015
Imprés en LiberDigital
Printed in Spain. Imprés a Espanya

El procés d'aprenentatge del ser humà no pot romandre alié a les ensenyances artístiques, entre les que s'inclou la música. Entendre, conèixer i investigar el fonament del llenguatge musical permetrà el desenrotllament de l'atenció, la percepció, la intel·ligència, la memòria, la imaginació i la creativitat.

En l'Educació Primària la música es presenta en tres blocs, definits en un objectiu principal i diversos objectius secundaris. Estos objectius, en el seu conjunt, són vàlids per als tres cicles de l'etapa, sempre que s'adeqüen i desenrotllen d'acord amb l'etapa evolutiva de l'alumnat.

PRIMER BLOC: ESCOLTA

Objectius:

1. Utilitzar l'escolta musical per a la indagació en les possibilitats del so de manera que servisquen com marc de referència per a creacions pròpies.
2. Analitzar l'organització d'una obra musical i descriure els elements que la componen.
3. Valorar el patrimoni musical coneixent la importància del seu manteniment i difusió, aprenent el respecte amb què han d'afrontar les audicions i representacions.

SEGON BLOC: INTERPRETACIÓ MUSICAL

Objectius:

1. Entendre la veu com a instrument i recurs expressiu, partint de la cançó i de les seues possibilitats per a crear, inventar o improvisar.
2. Interpretar sol o en grup, per mitjà de la veu o instruments, utilitzant el llenguatge musical, composicions senzilles que continguin procediments musicals de repetició, variació i contrast, assumint la responsabilitat en la interpretació en grup i respectant, tant les aportacions dels altres com a la persona que assumix la direcció.
3. Explorar i utilitzar les possibilitats sonores i expressives de diferents instruments i dispositius electrònics.

TERCER BLOC: DANSA

Objectiu:

1. Adquirir les capacitats expressives i creatives que oferix el coneixement de la dansa, valorant la seua aportació al patrimoni i disfrutant de la seua interpretació com una forma d'interacció social

PRIMER BLOC: ESCOLTA

- Distingir variacions i contrastos després de l'escolta d'obres musicals que permeten determinar l'estructura d'un determinat fragment.
- Conèixer els principals tipus i gèneres musicals.
- Distingir auditivament i visualment instruments de la música culta, popular i tradicional.
- Comprendre les estructures musicals bàsiques amb l'ajuda de musicogrames.
- Utilitzar les obres escoltades com a referència per a les creacions pròpies.
- Emetre valoracions sobre les obres musicals utilitzant un vocabulari precís.
- Conèixer, entendre i observar les normes de comportament en audicions i representacions musicals.
- Desenrotllar la sensibilitat davant de l'escolta de qualsevol expressió musical.
- Interessar-se per descobrir obres musicals de diferents característiques.

SEGON BLOC: INTERPRETACIÓ MUSICAL

- Reconèixer el cos com a primer instrument, explorant les seues possibilitats sonores i els recursos vocals per mitjà de la imitació de sons i la improvisació.
- Interpretar peces instrumentals i vocals de diferents èpoques, estils i cultures per a distints agrupaments amb i sense acompanyament.
- Practicar ritmes amb blanques, negres, corxeres i semicorxeres i els seus silencis, utilitzant compassos de 2/4, 3/4 i 4/4.
- Reconèixer i reproduir seqüències rítmiques i melòdiques.
- Entonar correctament les notes *do* a *re'* i conèixer la seua escriptura en el pentagrama.
- Assimilar la tècnica bàsica de la flauta dolça. Practicar amb les notes apreses (de *do* a *mi'*).
- Utilitzar les noves tecnologies amb fins musicals.
- Buscar informació bibliogràfica, en mitjans de comunicació o en Internet, sobre gèneres musicals, instruments, compositors, intèrprets i esdeveniments musicals.
- Utilitzar el llenguatge musical per a la interpretació d'obres.
- Assumir la responsabilitat en la interpretació en grup, respectant les aportacions dels altres i les indicacions del director.

TERCER BLOC: DANSA

- Moure's i ballar d'acord amb determinats passos i coreografies.
- Identificar el cos com a instrument per a l'expressió de sentiments i emocions i com a forma d'interacció social.
- Conèixer danses de distintes èpoques i llocs valorant la seua aportació al patrimoni artístic i cultural.
- Inventar passos i coreografies.
- Disfrutar del ball i la dansa com a forma d'interacció social.

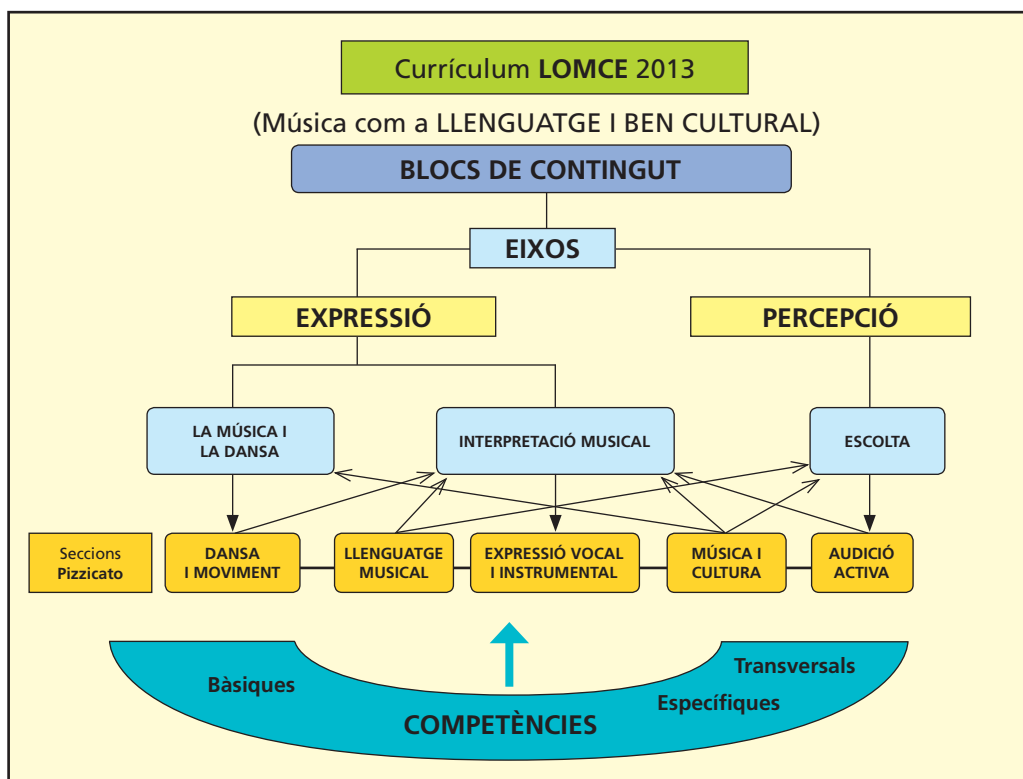
Els continguts que es plantegen en el Projecte Pizzicato es deriven dels tres blocs de contingut proposats en la LOMCE:

- I. Escolta.
- II. Interpretació musical.
- III. La música, el moviment i la dansa.

Estos continguts es presenten interrelacionats en cinc seccions:

- 1) Música i cultura.
- 2) Llenguatge musical.
- 3) Audició activa.
- 4) Dansa i moviment.
- 5) Expressió vocal i instrumental.

Els continguts que apareixen en l'assignatura de música es referixen a habilitats i capacitats complexes referides, ben sovint, a diversos blocs o seccions de contingut. Per esta raó se suggerix interrelació per mitjà de fletxes en el següent quadro.

*Quadro esquemàtic dels continguts LOMCE,
amb expressió de la seua relació respecte al Projecte Pizzicato.*

Els continguts apareixen en el currículum, dividits entorn de dos eixos clarament diferenciables (expressió i percepció) tal com es van articular també en la LOE (2006).

Les competències, igual que en la LOE, travessen tots els currículums (no sols el de música), ja que els seus continguts han de ser desenrotllats en totes i cada una de les assignatures. El nou currículum conserva les competències clau i inclou altres, com les específiques, que nosaltres denominarem "competència curricular", per referir-se específicament als continguts que, amb més propietat, podríem qualificar com "musicals".

QUINT CURS	
Continguts	Criteris d'avaluació
- Tipus de música: culta i popular. - Gèneres de la música escènica: òpera, ballet i sarsuela. - La música en el temps: principals períodes de la música culta. - La música en l'espai: músiques tradicionals del món. - Figures i silencis: blanques, blanques amb punt, negres, corxeres, semicorxeres i silencis. - Compassos de 2/4, 3/4 i 4/4 i signes de repetició. - Representacions alternatives de l'altura musical. Les notes i el teclat. - Interpretació i expressió musical amb recursos corporals i instruments de l'aula. - Melodia: les notes <i>do-re-mi-fa-sol-la-si-do'-re'</i>. - La flauta dolça i la seua tècnica bàsica. Les notes: <i>do-re-mi-fa-sol-la-si-do'-re'-mi'</i>. - El timbre i els instruments a partir de l'audició activa. - Les obres musicals del repertori clàssic, tradicional i popular. - El cançoner popular i tradicional. - Música, dansa i expressió corporal. Passos i coreografies.	- Discriminar auditivament diferents tipus de música i les seues formacions instrumentals. - Conèixer els principals gèneres de la música escènica. - Conèixer els principals períodes de la música culta. - Conèixer algunes manifestacions de la música folklòrica en el món. - Utilitzar figures i silencis, compassos de 2/4, 3/4 i 4/4 i signes de repetició en la interpretació d'obres musicals. - Relacionar les notes amb el teclat. - Practicar ritmes corporals i amb instruments de l'aula per a acompanyar cançons i audicions. - Interpretar peces vocals i instrumentals utilitzant instruments de l'aula i recursos corporals. - Entonar les notes <i>do-re-mi-fa-sol-la-si-do'-re'</i> i apreciar la veu com a instrument. - Assimilar la tècnica bàsica dels instruments de l'aula i de la flauta dolça. - Discriminar instruments pel seu timbre en un context d'audició activa. - Escoltar i valorar obres musicals de diferents èpoques i estils, utilitzant un vocabulari precís. - Entonar i acompanyar rítmicament cançons del repertori popular i tradicional. - Moure's i ballar d'acord amb determinats passos i coreografies. - Utilitza les noves tecnologies amb fins musicals.
Estàndards d'aprenentatge (d'acord amb les capacitats musicals i la seua relació respecte a les competències clau)	
• Reconeix auditivament els tipus i gèneres bàsics de la música. • Utilitza els instruments com a font d'expressió musical. • Distingeix els elements presentats del llenguatge musical. • Practica ritmes i entona melodies adequades al seu nivell. • Escolta amb atenció i participa en activitats d'audició activa. • Es mou i Balla atenint-se a passos i coreografies establits. • Valora l'activitat musical.	

En l'apartat 3.2.2. Del Projecte Curricular dedicat als continguts s'inclou una seqüenciació de continguts per curs que conté referències explícites als estàndards d'aprenentatge avaluable, que són els referents tant per a l'avaluació dels objectius i continguts com per a l'avaluació del nivell d'adquisició de les competències.

En l'assignatura de música, igual que en totes les altres, estos estàndards servixen per a valorar no sols el nivell d'assimilació de coneixements, sinó també el nivell competencial dels alumnes. En el nostre projecte estos estàndards es concretaran en les indicacions pràctiques d'avaluació, organitzades d'acord amb els criteris que considerem pertinents en cada cas, i que van des de l'observació del procés d'ensenyança-aprenentatge a les proves de qualsevol índole, siguen pràctiques, orals o escrites.

Convé recordar que l'avaluació concernix tant al rendiment dels alumnes com al procés d'ensenyança-aprenentatge. En este sentit s'avalua també la idoneïtat dels continguts, la metodologia, els materials utilitzats, etc. Quant als criteris utilitzats, partixen de consideracions generals com les que s'arrepleguen en este projecte, relatives a cada situació concreta.

L'avaluació és una tasca complexa, sobretot en una àrea en què, com succeïx amb la música, s'adquirixen coneixements i es desenrotllen habilitats molt diverses. En un intent de facilitar esta tasca, intentarem donar resposta a estos senzills interrogants:

Què avaluem?

Avaluarem les capacitats que l'alumne ha aconseguit integrar i assimilar, entenent per "capacitat" l'aptitud o talent per a realitzar correctament una determinada acció. Amb esta intenció proposem la taula en què les capacitats apareixen numerades de l'1 al 29. Totes elles es referixen exclusivament a habilitats musicals. Cada professor haurà de tindre en compte també aquelles que fan referència a l'actitud de l'alumne. Esta taula conté els ítems que hem considerat pertinents sense pretendre que l'enumeració siga exhaustiva, per la qual cosa cada professor pot completar-la al seu gust.

Com avaluar?

Sense entrar en les peculiaritats que l'avaluació pot revestir en cada cas, depenent tant del professor com de la situació concreta, l'avaluació pot, i deu, abordar-se des de molt distintes perspectives.

Quant al subjecte sobre el qual recau l'avaluació, podrà ser individual o grupal (xicotet grup o gran grup).

Quant a la modalitat concreta, hi ha avaluacions escrites que (tipus test, de preguntes curtes, de preguntes llargues, treball escrit...) o no escrites (orals o que depenen d'una actuació concreta, etc.).

Quan avaluar?

Des de fa ja molts anys, s'insistix en la necessitat avaluar el procés d'ensenyança-aprenentatge a mesura que es va desenrotllant en el temps i de manera progressiva. L'avaluació contínua ens proporciona un millor coneixement de l'alumne i la possibilitat d'ajustar les mesures educatives d'acord amb el dit procés. Quant a la temporalització, distingirem:

Avaluació inicial. Al principi del procés. Servix per a conèixer els alumnes i saber quin és el punt de partida.

Avaluació contínua. Al llarg del curs, d'acord amb el desenrotllament de la programació. Exercicis de repàs, activitats, propostes de treball i altres propostes participatives.

Avaluació final. Si es considera convenient. És un complement. A partir de tots els exercicis de repàs i activitats fets al llarg del curs.

El projecte Pizzicato té en compte la interpretació que de la normativa europea respecte a les competències clau fa la LOMCE, així com les competències específiques que, en el cas de la música, associarem a l'adquisició del nivell de competència curricular adequat a l'etapa.

El concepte de competències bàsiques sorgix en els acords de la Unió Europea que van tindre el seu inici en el Consell Europeu de Lisboa al març de l'any 2000.

El Parlament Europeu, en el seu consell del 18 de desembre del 2006, va fer una recomanació respecte a l'aprenentatge (2006/962/EC) que fa relació a les capacitats utilitzades per a aplicar de forma integrada els continguts propis de cada matèria en cada etapa educativa, a fi d'aconseguir la realització adequada d'activitats i la resolució eficaç de problemes complexos.

La LOMCE (2014) arreplega esta normativa, reanomenant-les com "competències clau": S'adopta la denominació de les competències clau definides per la Unió Europea. Es considera que «les competències clau són aquelles que totes les persones precisen per a la seua realització i desenrotllament personal, així com per a la ciutadania activa, la inclusió social i l'ocupació». S'identifiquen set competències clau essencials per al benestar de les societats europees, el creixement econòmic i la innovació, i es descriuen els coneixements, les capacitats i les actituds essencials vinculades a cada una d'elles». Les set competències clau són les següents:

1. Competència lingüística.
2. Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.
3. Competència digital.
4. Aprendre a aprendre.
5. Competències socials i cíviques.
6. Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor.
7. Consciència i expressions culturals.

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES

Les **competències específiques** estan relacionades amb els continguts propis plantejats en el currículum de cada àrea. Este tipus de competència rep el nom de **competència curricular** en el nostre projecte. El desplegament dels continguts propis de cada curs té com a finalitat el desenrotllament d'una sèrie de capacitats que hem de fixar el més objectivament possible. La definició clara d'estes capacitats, ens permetrà valorar el **nivell de competència curricular** en l'àrea de música.

La **competència curricular** es referix a la capacitat que té l'alumne de "saber fer", en relació als continguts que es consideren essencials en música. L'adquisició d'un nivell adequat de competència curricular està lligat als continguts que apareixen en el currículum, presentats en unitats didàctiques.

En la nostra proposta les **competències clau** apareixen relacionades amb el nivell de **competència curricular** en una taula de doble entrada que arreplega les **capacitats** que es desenrotllen en cada unitat i la seua relació amb cada una de les competències clau. D'esta manera podem classificar i organitzar els continguts de cada unitat, formulats des de la seua expressió més operativa. Este tipus d'organització possibilita programar els continguts objectivament i, si fóra necessari, fer un seguiment detallat de l'alumne tant a nivell general (per cursos) com individualment.

La programació de cada una de les unitats didàctiques inclou esta taula de doble entrada, en la que s'assenyalen amb creus les principals capacitats treballades en la unitat, podent el professor afegir altres, si ho considera convenient.

TAULA DE CAPACITATS MUSICALS RELACIONADES AMB LES COMPETÈNCIES CLAU

Unitat 3 (5 de Primària)

(Les capacitats relatives a Primària estan assenyalades amb asterisc)

COMPETÈNCIA AMB QUÈ ES RELACIONA	1	2	3	4	5	6	7
CAPACITATS	COMPETÈNCIES CLAU						
01. Distingix auditivament tipus de música i els anomena *	X			X			X
02. Distingix auditivament els principals períodes i els anomena							
03. Distingix auditivament i anomena els instruments *				X			X
04. Distingix auditivament els tipus bàsics de veu							
05. Reconeix auditivament les qualitats del so *							
06. Distingix auditivament relacions (=, ≈ i ≠) *				X			X
07. Distingix en partitura relacions (=, ≈ i ≠) *				X			X
08. Distingix visualment i anomena instruments de l'orquestra simfònica *				X			X
09. Reconeix en partitura altura, duració i intensitat							X
10. Coneix vocabulari bàsic de música i cultura *	X				X		X
11. Coneix vocabulari avançat de música i cultura							
12. Reconeix visualment i anomena elements de la cultura musical *	X				X		X
13. Interpreta ritmes adequats a la seua edat *							X
14. Interpreta ritmes amb partitures no convencionals *							
15. Inventa ritmes adequats a la seua edat *							
16. Reconeix les notes en clau de SOL *							X
17. Reconeix les notes en clau de FA							
18. Entona escales bàsiques amb acompanyament *							X
19. Entona cançons del repertori infantil, tradicional i popular *							X
20. Llig sense entonar: blanques, negres, corxeres... *							X
21. Reconeix formes alternatives de representació musical *				X			X
22. Reconeix els elements bàsics del llenguatge musical i els anomena *	X						X
23. Reconeix en partitura l'esquema formal				X			X
24. Utilitza la digitació bàsica de la flauta dolça *							X
25. Repetix en eco motius rítmic/melòdics *				X			X
26. Identifica motius rítmic/melòdics *							X
27. Interpreta partitures adequades a la seua edat amb instruments escolars *							X
28. Es mou de forma adequada responnent a distints estímuls sonors *				X			X
29. Memoritza coreografies i participa en balls i danses *							
ALTRES CAPACITATS							
30. Participa activament en l'audició d'obres del repertori clàssic *							
32. Aprecia la música i les activitats d'escolta activa *							
34. Disfruta amb la interpretació de peces junt amb els seus companys							

COMPETÈNCIES CLAU segons la Recomanació 2006/962/EC, del Parlament Europeu i del Consell, de 18 de desembre del 2006: 1) Competència lingüística. 2) Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia. 3) Competència digital. 4) Aprendre a aprendre. 5) Competències socials i cíviques. 6) Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor. 7) Consciència i expressions culturals.

1 Però què és la música culta?

- Has escoltat alguna vegada l'expressió "música culta" o "música clàssica"? Coneixes el seu significat?
- Et diuen alguna cosa els cognoms Bach, Haydn o Chopin?
- Podries taral·larejar alguna melodia de Mozart o Vivaldi?
- Recordes quant dura una blanca amb punt? Sabries dir en quina línia del pentagrama es situa la nota *la*?

INTERROGANTS DE PARTIDA

Has escoltat alguna vegada l'expressió "música culta" o "música clàssica"? Coneixes el seu significat? Et diuen alguna cosa els cognoms Bach, Haydn o Chopin? Podries taral·larejar alguna melodia de Mozart o Vivaldi? Recordes quant dura una blanca amb punt? Sabries dir en quina línia del pentagrama se situa la nota *la*?

CONTINGUTS

Tipus de música: música culta (o clàssica).

CRITERIS D'AVUACIÓ

Conèixer intuïtivament els tipus bàsics de la música culta.

ESTÀNDARDS D'APRENTATGE

Reconeix intuïtivament els tipus bàsics de la música.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

- Efectivament s'utilitza indistintament "música culta" i "música clàssica" per a designar un tipus de música que va nàixer en l'Edat Mitjana i s'ha desenrotllat fins a l'actualitat, clarament diferenciat de la música folklòrica i de la música popular. Moltes de les obres del repertori clàssic les coneixem perquè s'han transmés en partitures. També són coneguts molts dels grans compositors de la història. Les seues obres segueixen interpretant-se des de fa centenars d'anys i la major part d'elles han sigut gravades.

La música culta

Tots hem escoltat en algun moment alguna obra de Mozart, Beethoven, Vivaldi o, inclús, Joan Sebastian Bach. Les creacions d'aquests i molts altres compositors de diferents èpoques i països s'inclouen dins de l'anomenada música "clàssica" o "culta". Aquesta música té el seu origen en els cants religiosos dels monjos medievals i es perpetua fins als nostres dies a través d'estils i obres molt diferents.

Com és la música clàssica?

1. Està creada i interpretada per músics molt especialitzats.
2. La seua conservació a través del temps és possible gràcies a les partitures.
3. Es presenta generalment en sumptuosos auditoris o teatres d'òpera.
4. El piano, el violí i l'orquestra són els seus instruments més representatius.

Principals períodes de la música culta: Característiques, instruments i compositors.

Barroc (segles XVII-XVIII)	Classicisme (segles XVIII-XIX)	Romanticisme (segles XIX-XX)
• Abundància de música vocal religiosa • Transcendent • Naixement de l'òpera • Clavecí, flauta dolça, orgue • Händel, Bach, Vivaldi	• Predomini de la música instrumental • Elegant • Evolució del piano • Consolidació de l'orquestra • Haydn, Mozart, Beethoven	• Exploració de l'orquestra • Apassionada • Nous models i sonoritats • Continuïtat de l'òpera • Schubert, Txaikovski, Chopin
 Antonio Vivaldi	 Wolfgang Amadeus Mozart	 Frédéric Chopin

Reconeix el que sona

Escolta les mostres sonores i tracta de relacionar cadascuna amb el període que li correspon.

MANDAT

Pista 1

Escolta les mostres sonores i tracta de relacionar cadascuna amb el període que li correspon.

CONTINGUTS

Tipus de música: música culta.

CRITERIS D'AVUACIÓ

Conèixer els grans períodes de la música culta i a alguns dels seus protagonistes.

ESTÀNDARDS D'APRENTATGE

Reconeix els grans períodes de la història de la música.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

- Quan es parla de "músics molt especialitzats" es vol dir músics professionals, en oposició a músics aficionats. Els músics professionals generalment segueixen uns estudis llargs i intensos.
- Coneixem la música de Vivaldi, Mozart o Chopin perquè conservem les seues partitures, algunes de les quals podem buscar en Internet.
- Es podran (i deuran) donar algunes pistes per al reconeixement auditiu que es proposa. Per exemple: "Esta és una composició dedicada a les estacions de l'any", "Chopin va anar un excel·lent pianista", "Algunes melodies de Mozart són molt conegudes..."

Reconeix el que sona (Solucionari): 1 Classicisme (Haydn), 2 Romanticisme (Brahms), 3 Barroc (Händel).

MANDAT

Practica aquestos ritmes seguint les indicacions del teu professor.

CONTINGUTS

Figures i silencis (quadro inicial): blanques, blanques amb punt, negres, corxeres, semicorxeres i silencis.

CRITERIS D'AVUACIÓ

Utilitzar les figures i silencis per a produir ritmes.

ESTÀNDARDS D'APRENTATGE

Llig i practica ritmes senzills, adequats al seu nivell.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

- Marcar el pols colpejant suaument el genoll o el pupitre. Llegir cada exercici, recolzant-ho amb síl·labes rítmiques.
- En un principi, i perquè es respecte íntegrament la duració del silenci, es pot assenyalar este dient "un" (silenci de negra) o "un, dos" (silenci de blanca).
- Si es considera que els alumnes superen fàcilment este exercici, poden intentar-se polirítmies (mesclant dos línies) o fer els exercicis en cànon.

Llenguatge musical

Figures i silencis

	Redona	Blanca amb punt	Blanca	Negra	Corxera	Semicorxera
Figures						
Silencis						
Duració	4 temps	3 temps	2 temps	1 temps	1/2 temps	1/4 temps

● Practica aquestos ritmes seguint les indicacions del teu professor.

-
-
-
-

MANDAT

- 1) Anomena en veu alta les següents sèries de notes (en línies, en espais i en línies i espais).
- 2) Imagina l'escala com una escala musical. Entona les xicotetes melodies que t'indique el professor com si pujares i baixares per l'escala.

CONTINGUTS

Melodia: les notes de l'escala de Do major.

CRITERIS D'AVUACIÓ

Entonar les notes de l'escala de Do major i apreciar la veu com a instrument.

ESTÀNDARDS D'APRENTATGE

Practica i entona melodies senzilles.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

- Distingir clarament entre el reconeixement de les notes i l'entonació de les mateixes.
- L'exercici d'entonació en "escala" ha de fer-se per imitació del professor. L'ideal és dibuixar l'escala en la pissarra, assenyalar recorreguts melòdics i cantar-los primer, de manera que els alumnes els repetisquen en eco.

Llenguatge musical

Les notes: Escala de do

● Anomena en veu alta les següents sèries de notes.

1. En les línies del pentagrama.
2. En els espais del pentagrama.
3. En les línies i espais del pentagrama.

● Imagina l'escala com una escala musical. Entona les xicotetes melodies que t'indique el professor com si pujares i baixares per l'escala.

Exemples:

- a) DO - RE - MI - RE - DO
- b) DO - MI - SOL - MI - DO
- c) DO - RE - MI - FA - SOL
- d) SOL - FA - MI - RE - DO

1

Audició

Cor final de La Passió segons sant Mateu, de Joan Sebastià Bach

J. S. Bach cobert amb la peluca característica de la seua època.

Juan Sebastián Bach és un compositor pertanyent al període barroc. Va néixer en Eisenach (Alemanya) i va viure la major part de la seua vida en aquesta ciutat. També va viatjar a distintes ciutats del seu país per a actuar com clavecinista o organista.

En la seua família va haver-hi nombrosos músics, sent ell el més important. Està considerat com "el pare de la música" i ha sigut font d'estudi i inspiració per a molts compositors posteriors.

Alguns instruments de l'època

Viola da gamba, antecessora del violoncel

Clavecin

Orgue d'església

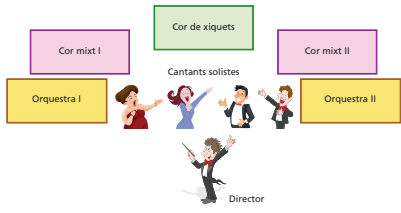
1

Wir setzen uns mit Tränen nieder
Cor final de l'oratori La Passió segons sant Mateu, de Joan Sebastià Bach

Aquesta obra està basada en textos religiosos sobre la passió i mort de Jesucrist. És una de les més admirades de tota la història de la música i la seua duració s'acosta a les tres hores.

L'obra consta d'un total de 78 fragments en què s'alternen parts cantades i parts instrumentals. Inclou a més diversos corals, que són melodies més senzilles per a ser cantades també pel públic que assisteix a les cerimònies religioses. A més de les veus solistes, la partitura d'aquesta obra inclou dos cors, dos orquestres i un cor de xiquets.

Esquema orquestral

Escolta la gravació i segueix l'esquema amb ajuda del teu professor. Sabries dir en quin compàs està escrita la peça?

A: instrumental (12 compassos)
 A: cantat (12 compassos)
 B: instrumental (12 compassos)
 C: cantat (12 compassos)
 C: cantat (24 compassos)
 D: cantat (8 compassos)

Repetix **A - A - B - B**

MANDAT

Pista 2

Escolta la gravació i segueix l'esquema amb ajuda del teu professor. Sabries dir en quin compàs està escrita la peça?

CONTINGUTS

Les obres musicals del repertori clàssic.

CRITERIS D'AVUACIÓ

Escoltar i valorar obres musicals de diferents èpoques i estils, utilitzant un vocabulari precís.

ESTÀNDARDS D'APRENENTATGE

Escolta amb atenció i participa en activitats d'audició activa.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

- Joan Sebastià Bach va tindre vint fills: set del seu primer matrimoni i tretze del segon. Tres d'ells van morir quan eren xiquets i, dels dèssset restants, cinc van anar músics molt importants. Un d'ells, anomenat Carl Philipp Emanuel, va tindre molt atenció a conservar els manuscrits de son pare. Gràcies a esta atenció, hui en dia podem escoltar les obres mestres de Joan Sebastià Bach.
- El clavecín, anomenat també clau o clavecí, és un instrument musical que té un teclat com el del piano. Va ser molt utilitzat durant el Barroc. Quan es va inventar el piano, el clavecín va caure en desús. Al pressionar una tecla en un clavecín, s'acciona una pua de ploma d'oca que és la que finalment polsa la corda.
- La viola dóna gamba és un instrument molt utilitzat durant els segles XVI, XVII i XVIII, de dimensions semblants a les d'un violoncel, encara que tenia sis cordes i també trasts. "Viola da gamba" significa en italià "Viola de cama", ja que el músic havia de subjectar-la entre les seues cames.

Veure el guió per a l'audició en pàgina 46.

MANDAT

Escolta aquest romanç i canta els versos o estrofes que t'indique el professor.

CONTINGUTS

El cançoner tradicional espanyol.

CRITERIS D'AVUACIÓ

Aprendre i memoritzar cançons del repertori tradicional espanyol.

ESTÀNDARDS D'APRENTATGE

Entona melodies adequades al seu nivell.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

- Els romanços eren llargs poemes narratius escrits en versos octosíl·labs que relataven episodis històrics o llegendes. Ben sovint eren cantats en les places dels pobles per músics cegos, que acompanyaven el seu cant amb algun instrument i desplegaven un cartell perquè els pobletans pogueren també veure imatges de la història (una espècie de Power Point medieval).
- Imitant estos músics errants, poden fer-se cinc dibuixos en sengles cartolines, amb el text corresponent.
- Aprendre la cançó per imitació, acompanyant amb instruments a gust del professor i d'acord amb les possibilitats de l'aula.

Partitura en pàgina 48.

1

Cançó: *Romance del conde Olinos* (Anònim)

● Escolta aquest romanç i canta els versos o estrofes que t'indique el professor.

1. Madrugaba el conde Olinos, mañana de san Juan, a dar agua a su caballo a las orillas del mar.
2. Mientras el caballo bebe canta un hermoso cantar; las aves que iban volando se paraban a escuchar.
3. Bebe, mi caballo bebe, Dios te me libre del mal; de los vientos de la tierra y de las furias del mal.
4. Desde las torres más altas la reina le oyó cantar: — Mira, hija, cómo canta la sirenita del mar.
5. No es la sirenita, madre, que esa tiene otro cantar; es la voz del conde Olinos que por mis amores va.

MANDAT

Aprén els codis i interpreta la peça seguint les indicacions del professor.

CONTINGUTS

Interpretació i expressió musical amb recursos corporals.

CRITERIS D'AVUACIÓ

Interpretar peces utilitzant recursos corporals.

ESTÀNDARDS D'APRENTATGE

Practica ritmes adequats al seu nivell.

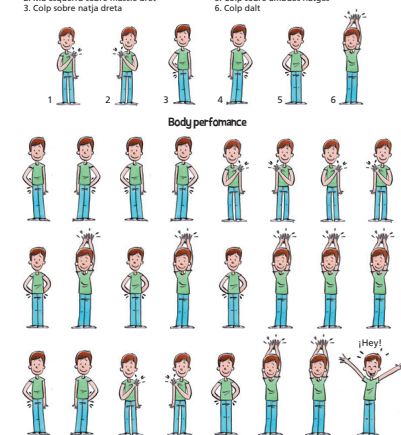
ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

- Si és possible, projectar l'exercici en una pantalla, per a fer-ho en espill. Si no ho és, fer-ho a imitació del professor.
- Primer es practicaran els colps corporals i després s'aprendrà la peça en tres parts. Finalment, es posarà a prova la memòria corporal dels alumnes, interpretant-ho de principi a fi. Una ajuda eficaç per a l'assimilació de la proposta és associar cada gest amb una síl·laba inventada (PIM, POM, TRIS, TRAS...).

Expressió musical

● Aprén els codis i interpreta la peça seguint les indicacions del professor.

1. Mà dreta sobre muscle esquerra
2. Mà esquerra sobre muscle dret
3. Colp sobre natja dreta
4. Colp sobre natja esquerra
5. Colp sobre ambdós natges
6. Colp dalt

MANDAT

- 1) Recorda aquestes posicions de la flauta dolça (*sol, la, si, do*).
- 2) Practica els següents exercicis preparatoris. Tracta d'obtenir un so net i ben afinat.
- 3) Practica per separat les diferents parts d'aquesta peça per a flauta. Després, toca-la mentres sona la gravació.

CONTINGUTS

La flauta dolça i la seua tècnica bàsica.

CRITERIS D'AVUACIÓ

Assimilar la tècnica bàsica de la flauta dolça.

ESTÀNDARDS D'APRENTATGE

Utilitza els instruments com a font d'expressió musical.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

- Practicar notes llargues, toques molt suaument, prestant molta atenció a la indicació de talle del professor.
- Prestar també atenció a l'atac que, en esta ocasió, ha de ser molt dolç (d'acord amb el caràcter de la peça). Per a això, el millor és aconsellar un picat suau (du-du-duuuu).
- Analitzar l'estructura de la cançó:
Intro – A – A – B – A (C) – Intro – A – A – B – A (C).
- Aprendre la cançó de memòria, per al que el professor ajudarà amb gestos sonors.

MANDAT

Veure SOLUCIONARI.

CONTINGUTS

Activitats de la unitat.

CRITERIS D'AVUACIÓ

Recordar els continguts de la unitat.

ESTÀNDARDS D'APRENTATGE

Resumix oralment i per escrit alguns dels continguts apresos en la unitat i participa en les activitats proposades.

SOLUCIONARI

1. Vertader o fals? R.: a) Vertader; b) Vertader ; c) Fals.
2. Copia al teu quadern la següent taula distribuint els continguts adequadament. R.:
1) Barroc / Naixement de l'òpera / J. S. Bach.
2) Classicisme / Invenció del piano / Mozart.
3) Romanticisme / Esplendor de l'orquestra / Chopin.
3. Tenint en compte la duració de les figures, quants temps sumarien cadascun d'aquests grups de notes? R.:
a) 7 temps; b) 10 temps; c) 6 temps; d) 6 temps i mig.
4. Copia aquest musicograma al teu quadern i completa els buits amb les notes que falten. R.: D'esquerra a dreta: *sol, mi, do, re, fa i la*.
5. A quines notes corresponen cadascuna d'aquestes posicions de flauta dolça? R.: a) *si*; b) *re'* i c) *la*.
6. Fes una fitxa d'una pàgina amb dades (biogràfics, obres, altres) i imatges d'algun dels compositors esmentats en aquesta unitat. R.: Lliure.

1

Flauta dolça

Recorda aquestes posicions de flauta.

Practica els següents exercicis preparatoris. Tracta d'obtenir un so net i ben afinat.

Practica per separat les diferents parts d'aquesta peça per a flauta. Després, toca-la mentres sona la gravació.

ACTIVITATS

1. Vertader o fals?

- a) El piano, el violí i l'orquestra són els instruments més representatius de la música culta.
- b) La música culta s'ha transmès a través del temps gràcies a les partitures.
- c) La música culta està creada i interpretada per aficionats amb poca o cap formació musical.

2. Copia al teu quadern la següent taula distribuint els continguts adequadament.

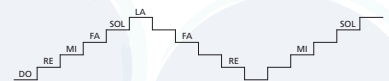
Grans períodes de la música culta

Romanticisme	Naixement de l'òpera	Mozart
Barroc	Invenció del piano	Chopin
Classicisme	Esplendor de l'orquestra	J. S. Bach

3. Tenint en compte la duració de les figures, quants temps sumarien cadascun d'aquests grups de notes?

4. Copia aquest musicograma al teu quadern i completa els buits amb les notes que falten.

5. A quines notes corresponen cadascuna d'aquestes posicions de flauta dolça?

6. Fes una fitxa d'una pàgina amb dades (biogràfics, obres, altres) i imatges d'algun dels compositors esmentats en aquesta unitat.

Trobaràs més activitats en: www.p3music.com/p3music

OBJECTIUS DE LA UNITAT

- Conèixer intuïtivament els tipus bàsics de la música culta.
- Conèixer els grans períodes de la música culta i a alguns dels seus protagonistes.
- Utilitzar les figures i silencis per a produir ritmes.
- Entonar les notes de l'escala de Do major i apreciar la veu com a instrument.
- Escoltar i valorar obres musicals de diferents èpoques i estils, utilitzant un vocabulari precís.
- Aprendre i memoritzar cançons del repertori tradicional espanyol.
- Interpretar peces utilitzant recursos corporals.
- Assimilar la tècnica bàsica de la flauta dolça.

CAPACITATS MUSICALS RELACIONADES AMB LES COMPETÈNCIES CLAU

COMPETÈNCIA AMB QUÈ ES RELACIONA	1	2	3	4	5	6	7
CAPACITATS	COMPETÈNCIES CLAU						
01. Distingix auditivament tipus de música i els anomena *	X			X			X
02. Distingix auditivament els principals períodes i els anomena	X			X			X
03. Distingix auditivament i anomena els instruments *	X			X			X
04. Distingix auditivament els tipus bàsics de veu							
05. Reconeix auditivament les qualitats del so *							
06. Distingix auditivament relacions (=, ≈ i ≠) *				X			X
07. Distingix en partitura relacions (=, ≈ i ≠) *				X			X
08. Distingix visualment i anomena instruments de l'orquestra simfònica *				X			X
09. Reconeix en partitura altura, duració i intensitat							X
10. Coneix vocabulari bàsic de música i cultura *	X				X		X
11. Coneix vocabulari avançat de música i cultura							
12. Reconeix visualment i anomena elements de la cultura musical *	X				X		X
13. Interpreta ritmes adequats a la seua edat *							X
14. Interpreta ritmes amb partitures no convencionals *							
15. Inventa ritmes adequats a la seua edat *							
16. Reconeix les notes en clau de SOL *							X
17. Reconeix les notes en clau de FA							
18. Entona escales bàsiques amb acompanyament *							X
19. Entona cançons del repertori infantil, tradicional i popular *							X
20. Llig sense entonar: blanques, negres, corxeres... *							X
21. Reconeix formes alternatives de representació musical *				X			X
22. Reconeix els elements bàsics del llenguatge musical i els anomena *	X						X
23. Reconeix en partitura l'esquema formal				X			X
24. Utilitza la digitació bàsica de la flauta dolça *							X
25. Repetix en eco motius rítmic/melòdics *				X			X
26. Identifica motius rítmic/melòdics *							X
27. Interpreta partitures adequades a la seua edat amb instruments escolars *							X
28. Es mou de forma adequada responent a distints estímuls sonors *				X			X
29. Memoritza coreografies i participa en balls i danses *							
ALTRES CAPACITATS							
30. Participa activament en l'audició d'obres del repertori clàssic *					X		X
31. Utilitza el llenguatge i el cos com a font d'expressió musical *				X			X
32. Disfruta amb la interpretació de peces vocals junt amb els seus companys					X		X

(Les capacitats relatives a Primària estan assenyalades amb asterisc)

COMPETÈNCIES CLAU segons la Recomanació 2006/962/EC, del Parlament Europeu i del Consell, de 18 de desembre del 2006: 1) Competència lingüística. 2) Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia. 3) Competència digital. 4) Aprendre a aprendre. 5) Competències socials i cíviques. 6) Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor. 7) Consciència i expressions culturals.

Aida, de Giuseppe Verdi.

- Saps què és una òpera? Coneixes el títol d'alguna?
- Saps què és un baríton? I una mezzosoprano?
- Has sentit parlar alguna vegada de Gioachino Rossini, Giuseppe Verdi o Richard Wagner?
- Sabries dir quantes corxeres entren en un compàs de 4/4?

INTERROGANTS DE PARTIDA

Saps què és una òpera? Coneixes el títol d'alguna? Saps què és un baríton? I una mezzosoprano? Has sentit parlar alguna vegada de Gioachino Rossini, Giuseppe Verdi o Richard Wagner? Sabries dir quantes corxeres entren en un compàs de 4/4?

CONTINGUTS

Gèneres de la música escènica: l'òpera.

CRITERIS D'AVUACIÓ

Conèixer els principals gèneres de la música escènica.

ESTÀNDARDS D'APRENTATGE

Reconeix intuïtivament els tipus i gèneres bàsics de la música.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

- Intentar fer una definició d'òpera entre tots i escriure-la en la pissarra.
- Recopilar títols d'òperes i escriure'ls en la pissarra. Fer el mateix amb cantants famosos d'òpera.
- Recordar els principals tipus de veu, tant masculins com femenins.
- Intentar endevinar la nacionalitat dels tres autors: Rossini (italià), Verdi (italià) i Wagner (alemany)

MANDAT

Pista 6

¿Quina de les tres mostres sonores creus que correspon a una òpera? Explica la teua resposta.

CONTINGUTS

Gèneres de la música escènica: l'òpera.

CRITERIS D'AVUACIÓ

Conèixer els principals gèneres de la música escènica.

ESTÀNDARDS D'APRENTATGE

Reconeix intuïtivament els tipus i gèneres bàsics de la música.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

- Els "figurants", anomenats també "extres" o "comparses", són persones que apareixen en escena i que no tenen un text individual.
- La primera òpera que es coneix es titula *Euridice* i va anar composta per un músic italià anomenat Jacopo Peri. Es va estrenar a Florència en 1600.
- Quasi totes les grans ciutats del món tenen un teatre per a representar òpera. A Espanya són molt coneguts el Teatre Reial (Madrid), el Teatre del Liceu (Barcelona), La Maestranza (Sevilla) i el Teatre Arriaga (Bilbao).

Reconeix el que sona (Solucionari): 1 Òpera (*La traviata*), 2 Música popular (vals parisenc), 3 Pop/jazz actual.

L'òpera

L'òpera és una representació teatral en què els seus protagonistes canten en compte de parlar, acompanyats per una orquestra simfònica.

Dades bàsiques de l'òpera

- És una de les expressions més grandioses i apreciades de la música culta.
- Naix a Itàlia al començament del segle XVII, estenent-se ràpidament a altres països europeus.
- En l'actualitat es representen òperes en tot el món. Igual que ocorre amb la resta de la música clàssica, el repertori dels segles XVIII i XIX és el més habitual.
- El plat fort d'una òpera són les seues àries. Les àries són cançons amb acompanyament orquestral cantades per les veus solistes. Quan el públic queda molt satisfet de la interpretació d'una ària acompanyada d'aplaudiments que poden durar diversos minuts.

Compositors i obres representatives

Wolfgang Amadeus Mozart (Àustria, 1756-1791) • La flauta màgica • Don Giovanni • Les noces de Figaro	Giuseppe Verdi (Itàlia, 1813-1901) • La Traviata • Aida • Rigoletto	Richard Wagner (Alemanya, 1813-1883) • Tristany i Isolde • Parsifal • L'anell dels nibelungos
---	--	--

Reconeix el que sona

¿Quina de les tres mostres sonores creus que correspon a una òpera? Explica la teua resposta.

MANDAT

Practica els següents exemples dels tres tipus de compassos més comuns. Cal tindre en compte els signes de repetició i les indicacions de tempo i intensitat.

CONTINGUTS

Figures i silencis: blanques, blanques amb punt, negres, corxeres, lligadura i silencis. Compassos de 2/4, 3/4 i 4/4.

CRITERIS D'AVUACIÓ

Conèixer i utilitzar els compassos i les figures i silencis.

ESTÀNDARDS D'APRENTATGE

Llig i practica ritmes senzills, adequats al seu nivell.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

- Marcar el pols colpejant suaument el genoll o el pupitre. Llegir cada exercici, recolzant-ho amb síl·labes rítmiques.
- Repetir algun dels exercicis a diverses velocitats i també utilitzant colps o instruments de l'aula.
- Calcular el número real de compassos i polsos de cada exercici.

2

Llenguatge musical

Els compassos

● Practica els següents exemples dels tres tipus de compassos més comuns. Cal tindre en compte els signes de repetició i les indicacions de tempo i intensitat.

1. *Moderato*

2. *Allegretto*

3. *Andante*

MANDAT

- 1) Anomena en veu alta les notes d'aquesta sèrie.
- 2) Llig rítmicament la següent partitura. Després, entona-la amb ajuda del professor. Recorda el significat de les caselles de 1ª i 2ª vegada.
- 3) Escolta els motius melòdics tocats pel teu professor amb el piano o la flauta i tracta d'identificar-los entre els següents.

CONTINGUTS

Melodia: les notes de l'escala de Do major (amb extensió al re').

CRITERIS D'AVUACIÓ

Reconèixer i entonar motius melòdics amb l'escala de Do major i apreciar la veu com a instrument.

ESTÀNDARDS D'APRENTATGE

Practica i entona melodies senzilles.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

- El primer exercici (reconèixer i anomenar notes) no requereix mesurar-les com si anaren redones. Bastarà d'anomenar-les amb una velocitat uniforme, més aïna lenta.
- Entonar el segon exercici per imitació, de dos en dos compassos. Per a ajudar a entonar les notes més agudes es pot suggerir als alumnes que estiren un imaginari fil de manera que els alce el coll i el cap.
- L'últim exercici podrà ser interpretat amb piano, flauta, guitarra o instrument de làmines. Ampliar, si és el cas, amb altres exemples semblants.

2

Llenguatge musical

El re agut en el pentagrama

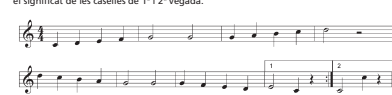

El re agut s'escriu en la quarta línia del pentagrama.

● Anomena en veu alta les notes d'aquesta sèrie.

● Llig rítmicament la següent partitura. Després, entona-la amb ajuda del professor. Recorda el significat de les caselles de 1ª i 2ª vegada.

● Escolta els motius melòdics tocats pel teu professor amb el piano o la flauta i tracta d'identificar-los entre els següents.

1.

2.

3.

4.

5.

6.

La Ventafocs, òpera de Gioachino Rossini

L'autor

Gioachino Rossini és un compositor italià del segle XIX cèlebre per les seues òperes, en particular per les de caràcter còmic com la coneguda *El barber de Sevilla*, una de les més representades de tots els temps.

Rossini va escriure unes quaranta òperes i va gaudir d'un enorme èxit i reconeixement en la seua època. Va obtenir considerables beneficis amb la representació de les seues òbres i al morir va donar part de la seua fortuna a un asil per a músics retirats i a algunes altres obres de beneficència.

La gastronomia va ser una altra de les passions de la seua vida.

L'obra

L'òpera *La Cenerentola*, és a dir, *La Ventafocs*, va ser composta per Rossini als 25 anys.

L'argument d'aquesta òpera es basa en el popular conte *La Ventafocs*. Rossini va introduir alguns canvis en la història, com substituir el fada padrina per un professor i a la malvada madrastra per un padrastre.

La sabata que Ventafocs perd en el conte es transforma en l'òpera en un braçalet.

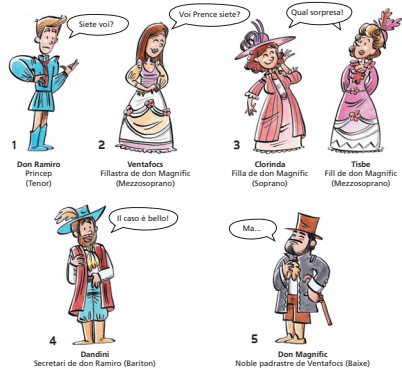
L'escena

La Ventafocs es va estrenar en el Teatre Valli de Roma (capital d'Itàlia) en 1817 i va tardar algun temps a ser apreciada pel públic. Un any després, esta òpera es va estrenar a Barcelona i, successivament, a Lisboa, Londres i Nova York.

Siete voi, sextet de l'òpera La Ventafocs

Un sextet és una composició per a sis instruments o veus. En aquest cas es tracta d'una peça interpretada pels sis protagonistes de l'òpera.

Escolla la gravació i presta atenció a l'aparició dels personatges:

Després d'alguna altra frase s'estableix un divertit joc musical entre els sis personatges sobre les següents dos estrofes repetides insistentment i amb intervencions de cadascuna de les veus solistes.

Questo è un nodo avviluppato,
questo è un gruppo rintrecciato.
Chi sviluppa più inviluppa,
chi più sgruppa, più raggruppa;

ed intanto la mia testa
vola, vola e poi s'arresta;
vo tenton per l'aria oscura,
e comincio a delirar.

MANDAT

Pista 7

Escolta la gravació i presta atenció a l'aparició dels personatges.

CONTINGUTS

Les obres musicals del repertori clàssic.

CRITERIS D'AVALUACIÓ

Escoltar i valorar obres musicals de diferents èpoques i estils, utilitzant un vocabulari precís.

ESTÀNDARDS D'APRENTATGE

Escolta amb atenció i participa en activitats d'audició activa.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

- *La Cenerentola*, subtitulada *La bondat triomfant*, és una òpera en dos actes basada en el conte *La Ventafocs* de Perrault, encara que amb algunes diferències. La història té lloc a Salern (Itàlia) a finals del segle XVIII i principis del XIX. La malvada madrastra és substituïda per un padrastre (Don Magnific), el fada padrina és reemplaçada per Alidoro, un filòsof, i la Ventafocs és descoberta no per la seua sabata de cristall, sinó per un braçalet. Rossini va posar com a condició al llibretista que no utilitzara elements sobrenaturals, ja que no es disposava d'efectes especials en el teatre.
- *Siete voi* significa *Eres tu*. En este sextet intervenen Clorinda i Tisbe (germanastres de Ventafocs), Ventafocs (fillastra del Don Magnific), Don Ramiro (el príncep), Dandini (secretari de don Ramiro) i Don Magnific (padrastre de Ventafocs).
- Serà interessant que els alumnes vegem este sextet, per a la qual cosa recomanem el següent enllaç de youtube: <https://www.youtube.com/watch?v=NB14yuKef1s>
- Veient el vídeo, podrà observar-se amb major facilitat l'ordre d'aparició dels personatges: 1r Dandini, 2n Don Ramiro, 3a Cendrosa, 4t Don Magnific i, finalment, les dos germanastres. Quant al text, serà molt difícil de seguir, ja que repetix constantment diversos fragments.

Questo è un nodo avviluppato,
questo è un gruppo rintrecciato.
Chi sviluppa più inviluppa,
chi più sgruppa, più raggruppa;
ed intanto la mia testa
vola, vola e poi s'arresta;
vo tenton per l'aria oscura,
e comincio a delirar.

Açò és un nuc embolicat,
açò és una trama enrevesada.
Qui ho desnuga, més ho nuga,
qui ho desembolica, més ho enreda;
i mentrestant el meu cap
pega voltes, dóna voltes i després es para;
vaig a les palpentes en la foscor,
i comence a delirar.

MANDAT

Escolta aquesta cançó diverses vegades i després tracta de cantar-la en el seu idioma original.

CONTINGUTS

Les obres musicals del repertori clàssic, tradicional i popular.

CRITERIS D'AVUACIÓ

Aprendre i memoritzar cançons del repertori clàssic, tradicional i popular.

ESTÀNDARDS D'APRENTATGE

Entona melodies adequades al seu nivell.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

- Recitar rítmicament (sense entonar) el text de la cançó, fins que els alumnes pronuncien el més correctament possible l'original en italià. Fer-ho per parts, vers a vers al principi, i després estrofa a estrofa.
- Memoritzar el text. Per a això, podrà donar-se com a peu el primer vers de cada una de les estrofes.
- Aprendre la cançó per imitació, escoltant la gravació i després cantar-la utilitzant les bases musicals.

Partitura en pàgina 49.

2

Cançó: La donna è mobile (G. Verdi)

Aquesta cançó pertany a *Rigoletto*, una cèlebre òpera del compositor italià Giuseppe Verdi i una de les més populars de tot el repertori operístic.

● Escolta-la diverses vegades i després tracta de cantar-la en el seu idioma original.

1. La donna è mobile qual piuma al vento, muta d'accento e di pensiero.	Traducció: La dona és voluble com a ploma al vent, canvia d'idees i de pensament.
2. Sempre un amabile leggiadro viso, in pianto o in riso, è menzognero.	El seu rostre amable i encantador, tant en la rialla com en el plor, és sempre enganyós.
3. La donna è mobile, etc.	La dona és voluble, etc.
4. È sempre misero chi a lei s'affida, chi le confida mal cauto il core!	Pobre de qui confia en ella, ja li entrega, incaut, el cor! I no obstant això ningú es sent plenament feliç si del seu si no beu l'amor!
5. Pur mai non sentesi felice appieno chi su quel seno non liba amore!	La dona és voluble, etc.
6. La donna è mobile, etc.	

MANDAT

Interpreta la següent peça per a cor i percussió seguint les indicacions del professor.

CONTINGUTS

Interpretació i expressió musical amb veu i instruments de l'aula.

CRITERIS D'AVUACIÓ

Interpretar peces utilitzant la veu i els instruments de l'aula.

ESTÀNDARDS D'APRENTATGE

Practica ritmes adequats al seu nivell.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

- Aprendre primer tots la part instrumental. Si no es disposa dels instruments indicats per a tots, substituir-los o utilitzar percussió corporal.
- Aprendre després la part vocal.
- Finalment interpretar la peça sencera, dividint als alumnes en dos grups: l'instrumental (que acompanyarà durant tota la interpretació) i el vocal (que intervindrà després de la INTRO). Una vegada apreses les seues respectives parts, hauran de rotar les funcions. La peça pot interpretar-se un total de dos o tres vegades en què cap l'opció de canviar la paraula PA-TA-TA per una altra (TO-MA-CA, TROM-PE-TA...).

Expressió musical

Cançó de la patata

● Interpreta la següent peça per a cor i percussió seguint les indicacions del professor.

COR

Moderato (quasi)

Intro

5 p PA TA TA PA TA TA PA TA TA TA

9 mp PA TA TA PA TA TA PA TA TA TA

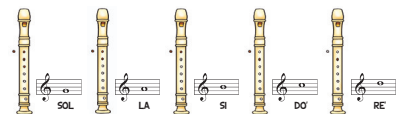
13 mf PA TA TA PA TA TA PA TA TA TA

17 f PA TA TA PA TA TA PA TA TA TA TA TA

21 pp PA TA TA PA TA TA PA TA TA TA

PERCUSSIÓ (acompanyament)

Flauta dolça

- Repeteix diverses vegades cadascun d'aquests exercicis abans de tocar la peça. Bufa la flauta amb suavitat i procura obtenir un so uniforme.

- Practica per separat les diferents parts d'aquesta peça tenint en compte els signes de repetició. Després toca-la mentres sona la gravació.

Evening song

Popular/Vicente Gil

MANDAT

- 1) Repeteix diverses vegades cadascun d'aquests exercicis abans de tocar la peça. Bufa la flauta amb suavitat i procura obtenir un so uniforme.
- 2) Practica per separat les diferents parts d'aquesta peça tenint en compte els signes de repetició. Després toca-la mentres sona la gravació.

CONTINGUTS

La flauta dolça i la seua tècnica bàsica.

CRITERIS D'AVUACIÓ

Assimilar la tècnica bàsica de la flauta dolça.

ESTÀNDARDS D'APRENTATGE

Utilitza els instruments com a font d'expressió musical.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

- Cuidar que no hi haja bots entre el *si* i el *do*, per a la qual cosa posaran la màxima atenció en la coordinació.
- Prestar atenció al bufit, que haurà de ser suau i uniforme.
- Analitzar l'estructura de la cançó: Intro – A – A – B – C – B.

ACTIVITATS

1. Completa al teu quadern la definició d'òpera.

L'òpera és una teatral en la que els seus protagonistes en compte de acompanyats per una simfònica.

2. Copia al teu quadern i relaciona cada òpera amb el seu autor.

Rigoletto Mozart
Tristany i Isolda Verdi
La flauta màgica Wagner

3. Quantes notes re apareixen en aquesta partitura?

4. Tres d'aquests noms no corresponen a personatges de l'òpera *La Ventafoes* de Rossini. Escriu-los al teu quadern.

Clorinda Sigfrido Don Casimiro Tisbe Dandini
 Don Ramiro Isolda Don Magnific

5. Vertader o fals?

- a) L'òpera naix a Portugal.
- b) L'òpera sorgix a finals del segle XVII.
- c) El plat fort de l'òpera són els seus balls.

6. Elabora una fitxa d'una pàgina sobre una òpera rellevant. Inclou dades sobre l'obra, el compositor i un breu resum de l'argument.

Trobaris més activitats en
www.gustori.com/publicar

MANDAT

Veure SOLUCIONARI.

CONTINGUTS

Activitats de la unitat.

CRITERIS D'AVUACIÓ

Recordar els continguts de la unitat.

ESTÀNDARDS D'APRENTATGE

Resumix oralment i per escrit alguns dels continguts apresos en la unitat i participa en les activitats proposades.

SOLUCIONARI

1. Completa al teu quadern la definició d'òpera. R.: L'òpera és una obra teatral en la que els seus protagonistes canten en compte de parlar, acompanyats per una orquestra simfònica.
2. Copia al teu quadern i relaciona cada òpera amb el seu autor. R.: *Rigoletto* (Verdi), *Tristany i Isolda* (Wagner), *La flauta màgica* (Mozart).
3. Quantes notes re apareixen en aquesta partitura? R.: 12.
4. Tres d'aquests noms no corresponen a personatges de l'òpera *La Ventafoes* de Rossini. R.: Sigfrido, Don Casimiro i Isolda.
5. Vertader o fals? R.: a) L'òpera naix a Portugal (Fals), b) L'òpera sorgix a finals del segle XVII (Fals), c) El plat fort de l'òpera són els seus balls (Fals).
6. Elabora una fitxa d'una pàgina sobre una òpera rellevant. Inclou dades sobre l'obra, el compositor i un breu resum de l'argument. R.: Lliure.

OBJECTIUS DE LA UNITAT

- Conèixer els principals gèneres de la música escènica.
- Conèixer i utilitzar els compassos, les figures i silencis.
- Reconèixer i entonar motius melòdics amb l'escala de Do major i apreciar la veu com a instrument.
- Aprendre i memoritzar cançons del repertori clàssic, tradicional i popular.
- Interpretar peces utilitzant la veu i els instruments de l'aula.
- Assimilar la tècnica bàsica de la flauta dolça.

CAPACITATS MUSICALS RELACIONADES AMB LES COMPETÈNCIES CLAU

COMPETÈNCIA AMB QUÈ ES RELACIONA	1	2	3	4	5	6	7
CAPACITATS	COMPETÈNCIES CLAU						
01. Distingix auditivament tipus de música i els anomena *	X			X			X
02. Distingix auditivament els principals períodes i els anomena							
03. Distingix auditivament i anomena els instruments *							
04. Distingix auditivament els tipus bàsics de veu							X
05. Reconeix auditivament les qualitats del so *							
06. Distingix auditivament relacions (=, ≈ i ≠) *				X			X
07. Distingix en partitura relacions (=, ≈ i ≠) *				X			X
08. Distingix visualment i anomena instruments de l'orquestra simfònica *							
09. Reconeix en partitura altura, duració i intensitat							X
10. Coneix vocabulari bàsic de música i cultura *	X				X		X
11. Coneix vocabulari avançat de música i cultura							
12. Reconeix visualment i anomena elements de la cultura musical *	X				X		X
13. Interpreta ritmes adequats a la seua edat *							X
14. Interpreta ritmes amb partitures no convencionals *							
15. Inventa ritmes adequats a la seua edat *							
16. Reconeix les notes en clau de SOL *							X
17. Reconeix les notes en clau de FA							
18. Entona escales bàsiques amb acompanyament *							X
19. Entona cançons del repertori infantil, tradicional i popular *							X
20. Llig sense entonar: blanques, negres, corxeres... *							X
21. Reconeix formes alternatives de representació musical *							
22. Reconeix els elements bàsics del llenguatge musical i els anomena *	X						X
23. Reconeix en partitura l'esquema formal				X			X
24. Utilitza la digitació bàsica de la flauta dolça *							X
25. Repetix en eco motius rítmic/melòdics *				X			X
26. Identifica motius rítmic/melòdics *							X
27. Interpreta partitures adequades a la seua edat amb instruments escolars *							X
28. Es mou de forma adequada responent a distints estímuls sonors *				X			X
29. Memoritza coreografies i participa en balls i danses *							
ALTRES CAPACITATS							
30. Participa activament en l'audició d'obres del repertori clàssic *					X		X
31. Utilitza el llenguatge i el cos com a font d'expressió musical *				X			X
32. Disfruta amb la interpretació de peces vocals junt amb els seus companys					X		X
33. Aprecia la música i les activitats d'escolta activa *							X
34. Establix associacions entre el llenguatge oral i la música *	X						X

(Les capacitats relatives a Primària estan assenyalades amb asterisc)

COMPETÈNCIES CLAU segons la Recomanació 2006/962/EC, del Parlament Europeu i del Consell, de 18 de desembre del 2006: 1) Competència lingüística. 2) Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia. 3) Competència digital. 4) Aprendre a aprendre. 5) Competències socials i cíviques. 6) Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor. 7) Consciència i expressions culturals.

3

Pas de deux: El ballet

- Creus que es poden contar històries per mitjà de la combinació de música i dansa?
- Saps el que és un coreògraf?
- Coneixes alguna acadèmia de ball? Saps quin tipus de ball es practica en ella?
- Saps el que és una semicorxera?

INTERROGANTS DE PARTIDA

Creus que es poden contar històries per mitjà de la combinació de música i dansa? Saps el que és un coreògraf? Coneixes alguna acadèmia de ball? Saps quin tipus de ball es practica en ella? Saps el que és una semicorxera?

CONTINGUTS

Gèneres de la música escènica: el ballet.

CRITERIS D'AVUACIÓ

Conèixer els principals gèneres de la música escènica.

ESTÀNDARDS D'APRENTATGE

Reconeix intuïtivament els tipus i gèneres bàsics de la música.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

- Mirar la fotografia de portada i comentar-la. Respecte als tipus de ball, diferenciar entre ballet clàssic (les ballarines porten malles, falda curta –tutú–, ballen de puntetes...) i altres tipus de ball: moderns, de saló, espanyol, regional...
- Fer adonar-se que els ballarins de ballet clàssic no improvisen els seus moviments, sinó que es mouen d'acord amb una coreografia pensada per un... "coreògraf".

El ballet

El ballet és una representació escènica en què es combinen la música clàssica i la dansa. En el ballet no hi ha diàlegs ni les cançons. Es tracta, per tant, d'una història contada exclusivament a través de la música i el moviment. Una vegada triada la història i elaborat el corresponent guió, el compositor crea la partitura i el coreògraf dissenya les escenes i moviments dels ballarins.

Els ballets més representats pertanyen al segle XX. En l'actualitat, el ballet clàssic comparteix escenari amb altres estils, com la dansa moderna o el ballet espanyol. La tècnica del ballet es basa en una sèrie de posicions i moviments característics dels ballarins. Els noms d'aquestes posicions i moviments apareixen normalment en francès, ja que va ser a França on es van escriure els primers tractats de ballet.

Observa els exemples següents:

Demi-plié
Posició bàsica del ballet consistent en la flexió dels genolls.

Pas de deux
Sèrie de moviments executats al mateix temps per una parella de ballarins.

Compositors i ballets representatius

Léon Delibes (1836-1891)

- Sylphs
- Coppélia

Piotr Chaikovski (1840-1893)

- El llac dels cignes
- Tancanous

Igor Stravinski (1882-1971)

- La consagració de la primavera
- El pardal de foc

Reconeix el que sona

Escolta l'exemple de música de ballet, tracta d'imaginar-te una història i anota-la al teu quadern. Després descriu-la als teus companys.

MANDAT

Pista 11

Escolta l'exemple de música de ballet, tracta d'imaginar-te una història i anota-la al teu quadern. Després descriu-la als teus companys.

CONTINGUTS

Gèneres de la música escènica: el ballet.

CRITERIS D'AVUACIÓ

Conèixer els principals gèneres de la música escènica.

ESTÀNDARDS D'APRENTATGE

Reconeix intuïtivament els tipus i gèneres bàsics de la música.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

- Aprofitar per a augmentar el vocabulari i els coneixements dels alumnes.
- Les sabatilles de les ballarines són especials i s'anomenen "puntetes". Hi ha diferents tipus de sabatilles de punta, adaptades a les necessitats i condicions de cada ballarina.

- Les ballarines clàssiques han de ballar sobre els dits del peu. Al principi esta posició els provoca un intens dolor en els dits i articulacions del peu, però al final adquirixen una major força i tècnica i els seus peus patixen cada vegada menys.
- La primera ballarina que va ballar de puntetes s'anomenava Maria Taglioni.
- El tutú és la faldeta que porten les ballarines de dansa clàssica. També va ser Maria Taglioni qui la va posar de moda.

Reconeix el que sona (Solucionari): La mostra sonora correspon a l'acte final del ballet *El llac dels cignes* (la mort del cigne), de Chaikovski.

MANDAT

Interpreta aquesta partitura rítmica segons els codis. Repeteix després la interpretació canviant les paraules per altres (fruites, animals, colors...).

CONTINGUTS

Figures: la semicorxera.

CRITERIS D'AVUACIÓ

Utilitzar el llenguatge per a produir ritmes.

ESTÀNDARDS D'APRENTATGE

Llig i practica ritmes senzills, adequats al seu nivell.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

- Suggestiment de paraules rítmiques relacionades amb els camps semàntics que es proposen. En el cas de les tetrasíl·labes, caldrà alterar la seua accentuació perquè recaiga en la primera síl·laba (part fort de la semicorxera):

Monosíl·labes: sol, col, pa, peix...

Bisíl·labes: pera, casa, moto, lluna...

Tetrasíl·labes: caparra, mandarina, elefant, caramel, carabassa, tirolina...

3

Llenguatge musical

Les semicorxeres

La semicorxera és una figura musical, la duració de la qual és la quarta part d'una negra. Podem agrupar les semicorxeres de quatre en quatre unint els seus claudàtors.

$\text{♩} = 1/4 \text{ de } \text{♩}$

● Interpreta aquesta partitura rítmica segons els codis. Repeteix després la interpretació canviant les paraules per altres (fruites, animals, colors...).

$\text{♩} = \text{TREN}$ $\text{♩} = \text{CQ-TXE}$ $\text{♩} = \text{BL-CI-CLE-TA}$ $\text{♩} = \text{Schss...}$

Andante

1. $\text{♩} \text{ } \text{♩} \text{ } \text{♩} \text{ } \text{♩}$

2. $\text{♩} \text{ } \text{♩} \text{ } \text{♩} \text{ } \text{♩}$

3. $\text{♩} \text{ } \text{♩} \text{ } \text{♩} \text{ } \text{♩}$

4. $\text{♩} \text{ } \text{♩} \text{ } \text{♩} \text{ } \text{♩}$

5. $\text{♩} \text{ } \text{♩} \text{ } \text{♩} \text{ } \text{♩}$

6. $\text{♩} \text{ } \text{♩} \text{ } \text{♩} \text{ } \text{♩}$

● Escolta les seqüències rítmiques tocades pel teu professor i identifica-les entre les següents.

1. $\text{♩} \text{ } \text{♩} \text{ } \text{♩} \text{ } \text{♩}$

2. $\text{♩} \text{ } \text{♩} \text{ } \text{♩} \text{ } \text{♩}$

3. $\text{♩} \text{ } \text{♩} \text{ } \text{♩} \text{ } \text{♩}$

4. $\text{♩} \text{ } \text{♩} \text{ } \text{♩} \text{ } \text{♩}$

5. $\text{♩} \text{ } \text{♩} \text{ } \text{♩} \text{ } \text{♩}$

6. $\text{♩} \text{ } \text{♩} \text{ } \text{♩} \text{ } \text{♩}$

MANDAT

- 1) Llig rítmicament, sense entonar, els següents exemples.
- 2) Interpreta la següent melodia seguint les indicacions del professor

CONTINGUTS

Melodia: melodies en Do major.

CRITERIS D'AVUACIÓ

Entonar les notes de l'escala de Do major i apreciar la veu com a instrument.

ESTÀNDARDS D'APRENTATGE

Practica i entona melodies senzilles.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

- En el primer exercici, entonar després de la lectura. A manera de repte, podem proposar també la lectura inversa (de dreta a esquerra) dels exemples.
- En el segon exercici, cantar les notes per imitació, compàs a compàs; després de dos en dos compassos i, finalment, frases de quatre compassos. D'esta manera s'afavorix la memorització i es perfecciona l'entonació.
- Una vegada repetit l'exercici diverses vegades, serà més fàcil cantar segons s'indica en el llibre de l'alumne: professor (notes negres), alumnes (notes blaves) i tots (notes roges). Cap també l'opció d'intentar-ho després al contrari, els alumnes les notes negres i el professor les blaves.

3

Llenguatge musical

Repàs de notes

● Llig rítmicament, sense entonar, els següents exemples.

1. $\text{♩} \text{ } \text{♩} \text{ } \text{♩} \text{ } \text{♩}$

2. $\text{♩} \text{ } \text{♩} \text{ } \text{♩} \text{ } \text{♩}$

3. $\text{♩} \text{ } \text{♩} \text{ } \text{♩} \text{ } \text{♩}$

4. $\text{♩} \text{ } \text{♩} \text{ } \text{♩} \text{ } \text{♩}$

Cantar semicorxeres

● Interpreta la següent melodia seguint les indicacions del professor.

Notes negres: professor; blaus: alumnes; roges: tots.

$\text{♩} \text{ } \text{♩} \text{ } \text{♩} \text{ } \text{♩}$

$\text{♩} \text{ } \text{♩} \text{ } \text{♩} \text{ } \text{♩}$

$\text{♩} \text{ } \text{♩} \text{ } \text{♩} \text{ } \text{♩}$

$\text{♩} \text{ } \text{♩} \text{ } \text{♩} \text{ } \text{♩}$

do, re, mi, fa...

sol, sol

3

Audició

Sylvia, ballet de Léo Delibes

El compositor
Léo Delibes és un compositor francès (1836-1891) conegut sobretot pels seus ballets Coppélia i Sylvia. Son pare era carter, sa mare, música aficionada i el seu iaio cantant d'òpera.
Delibes va fer els seus estudis musicals en el Conservatori de París, on va rebre un premi especial de solfeig i va estudiar piano i orgue. És autor també d'algunes òperes.

L'obra
L'argument de Sylvia és de caràcter mitològic i està basat en una obra del poeta italià Torquato Tasso (segle XVI).
La història narra els amors d'un pastor i una nimfa del bosc, vigilats per déus de la mitologia grega com a Diana o Eros.

Actes en què es divideix el ballet

Acte I: el bosc sagrat
Acte II: la cova en l'illa d'Oríó
Acte III: el palau de Diana

Personatges principals

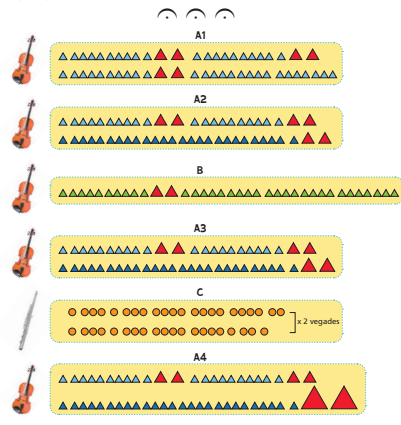
Sylvia, nimfa caçadora
Aminta, pastor
Eros, déu de l'amor
Diana, deessa de la caça
Oríon, caçador

L'estrena
La coreografia d'aquest ballet va ser creada per Louis Mérante, que era el coreògraf oficial en aquell moment del Teatre de l'Òpera de París. El ballet s'anava assajant a mesura que Delibes anava completant la partitura i es va estrenar el 14 de juny de 1876. La protagonista principal del ballet en l'estrena va ser una ballarina anomenada Rita Sangalli.

3

Pizzicato, fragment del ballet Sylvia
És una de les peces més populars de tot el repertori de música per a ballet.

● Escolta la gravació i tracta de seguir el musicograma amb ajuda del professor. Una vegada comprés el musicograma, torna a escoltar el fragment musical i dona un colp en els triangles rojos.

MANDAT

Pista 12

Escolta la gravació i tracta de seguir el musicograma amb ajuda del professor. Una vegada comprés el musicograma, torna a escoltar el fragment musical i dona un colp en els triangles rojos.

CONTINGUTS

Les obres musicals del repertori clàssic.

CRITERIS D'AVALUACIÓ

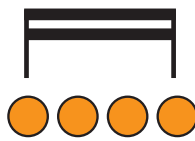
Escoltar i valorar obres musicals de diferents èpoques i estils, utilitzant un vocabulari precís.

ESTÀNDARDS D'APRENENTATGE

Escolta amb atenció i participa en activitats d'audició activa.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

- Recordar que la paraula “pizzicato” en italià significa quelcom així com “pessiquet”, i que és una tècnica d'interpretació que s'aplica als instruments de corda (violí, viola, violoncel i contrabaix). Consistix a pessigar les cordes amb el molla dels dits.
- Familiaritzar els alumnes amb el so del violí tocat segons esta tècnica, a través precisament d'esta audició o altres que puguin programar-se.
- Els colps amb què han d'acompanyar l'audició els alumnes són molt intuïtives, per la qual cosa els alumnes poden participar “d'oïda” en una segona audició. Encara que no cal que els alumnes ho sàpien, la major part d'este *Pizzicato* són semicorxeres, representades en el musicograma per trianglets o cercles agrupats de quatre en quatre:

- Per a completar l'audició i relacionar-la amb el tema tractat en la unitat, pot plantejar-se alguna activitat que impliqui ball o, simplement, moviment. Per exemple, dividir la classe en dos grups: un d'ells es mou al so de la música (pot utilitzar-se un mocador de colors per a aconseguir una major desinhibició) i es para en el moment en què tots els altres (situats en rogle) donen els colps en el moment precís.

MANDAT

- 1) Escolta la gravació i memoritza en primer lloc la tornada, després aprén també les distintes estrofes.
- 2) Escolta de nou la cançó i acompanya la tornada amb l'instrument que t'indique el professor.

CONTINGUTS

El cançoner tradicional espanyol.

CRITERIS D'AVUACIÓ

Aprendre i memoritzar cançons del repertori tradicional espanyol.

ESTÀNDARDS D'APRENENTATGE

Entona melodies adequades al seu nivell.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

- La *Tarara* és una cançó popular d'origen andalús i àmpliament coneguda. La seua estructura poètica es compon d'estrofes de quatre versos de sis síl·labes cada u. Es canten algunes particularment gracioses com la que diu: "Tiene la Tarara / unos calzoncillos / que de arriba abajo / todo son bolsillos"... També resulta fàcil inventar noves estrofes entre tots.
 - Tal com s'ha suggerit en altres cançons, poden fer-se sis dibuixos en sengles cartolines, amb el text de cada estrofa.
 - Aprendre la cançó per imitació, acompanyant amb els instruments suggerits i utilitzant senzills ostinats.
- En tot cas, hem de diferenciar clarament el tractament de la tornada i les estrofes.

Partitura en pàgina 50.

3 Cançó: La Tarara (Popular)

La Tarara és una de les més antigues i conegudes cançons tradicionals d'Espanya.

- Escolta la gravació i memoritza en primer lloc la tornada, després aprén també les distintes estrofes.

1. Tiene la Tarara un vestido blanco que solo se pone en el Jueves Santo. <i>La Tarara sí, la Tarara no, la Tarara madre que la bailo yo.</i>	4. Tiene la Tarara un cesto de flores que si se las pido me las da las mejores. <i>La Tarara...</i>
2. Tiene la Tarara un dedito malo que no se lo cura ningún cirujano. <i>La Tarara...</i>	5. Tiene la Tarara unos pantalones que de arriba abajo todo son botones. <i>La Tarara...</i>
3. Tiene la Tarara un cesto de frutas y si se las pido me las da maduras. <i>La Tarara...</i>	6. Tiene la Tarara un vestido verde lleno de volantes y de cascabeles. <i>La Tarara...</i>

- Escolta de nou la cançó i acompanya la tornada amb l'instrument que t'indique el professor entre els següents:

MANDAT

Interpreta la següent peça per a instruments de làmines seguint les indicacions del professor.

CONTINGUTS

Interpretació i expressió musical amb instruments de l'aula.

CRITERIS D'AVUACIÓ

Interpretar peces utilitzant instruments de l'aula.

ESTÀNDARDS D'APRENENTATGE

Toca melodies i practica ritmes adequats al seu nivell.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

- Col·locar només les làmines necessàries. Làmines agudes (*do, re, mi, fa, sol, la*). Làmines greus (*sol, la, do', re'*).
- Les notes verdes es toquen amb la mà dreta i les ataronjades amb la mà esquerra, fent un exercici d'alternança.
- Convé que tots els alumnes estiguen en disposició de tocar qualsevol de les parts, encara que després s'assignen funcions específiques a xicotets grups.
- La peça es pot així mateix interpretar vocalment, entonant les notes amb el seu nom o amb el propi títol: "tico tico ti, ticotico ti, tico tico tico, tico tico ti...". En definitiva, pot arribar-se a una interpretació vistosa combinant instruments de làmines, percussió i veus.

3 Expressió musical

● Interpreta la següent peça per a instruments de làmines seguint les indicacions del professor.

Tico tico

Modesto

Acompañamiento

Modesto

MANDAT

- 1) Repeteix diverses vegades cadascun d'aquests exercicis abans de tocar la peça. Bufa amb suavitat i assegura't de tapar ben tots els forats perquè sonen les notes greus.
- 2) Practica per separat cadascuna de les frases d'aquesta peça. Després, tracta de tocar-la completa mentres sona la gravació.

CONTINGUTS

La flauta dolça i la seua tècnica bàsica.

CRITERIS D'AVUACIÓ

Assimilar la tècnica bàsica de la flauta dolça.

ESTÀNDARDS D'APRENTATGE

Utilitza els instruments com a font d'expressió musical.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

- En primer lloc convindrà fer notes tingudes amb les posicions de *mi* i *fa* greus.
- Abans de tocar-los, llegir prèviament tant els exercicis com la peça, marcant el pols o el compàs.
- En el cas de la peça, convindrà treballar-la primer de quatre en quatre compassos. En la interpretació final, alguns alumnes poden fer un xicotet acompanyament amb instruments de l'aula. Per exemple, un colp o colp de pandero en el temps 1 i xiulets o colps de claus o pandereta en els temps 2 i 3.

MANDAT

Veure SOLUCIONARI.

CONTINGUTS

Activitats de la unitat.

CRITERIS D'AVUACIÓ

Recordar els continguts de la unitat.

ESTÀNDARDS D'APRENTATGE

Resumix oralment i per escrit alguns dels continguts apresos en la unitat i participa en les activitats proposades.

SOLUCIONARI

1. Completa al teu quadern aquesta definició de ballet. R.: En el ballet no hi ha els diàlegs ni les cançons. Es tracta, per tant, d'una història contada exclusivament a través de la música i el moviment.
2. Escriu al teu quadern el nom d'aquests compositors i una de les seues obres. R.: 1) Ígor Stravinski (*La consagració de la primavera* o *El pardal de foc*). 2) Piotr Chaikovski (*El llac dels cignes* o *Trencanous*). 3) Léo Delibes (*Sylvia* o *Coppélia*).
3. Escriu al teu quadern el nom d'aquests personatges del ballet *Sylvia*. R.: a) Pastor (Aminta); b) Deessa de la caça (Diana); c) Nimfa caçadora (Sylvia), i d) Déu de l'amor (Eros).
4. Tenint en compte el valor d'ambdues figures, a quantes semicorxeres equivaldria una redona? R.: 16 semicorxeres.
5. i 6. R.: Lliure.

3

ACTIVITATS

1. Completa al teu quadern aquesta definició del ballet.
En el ballet no hi ha els ni les Es tracta, per tant, d'una contada exclusivament a través de
2. Escriu al teu quadern el nom d'aquests compositors i una de les seues obres.

1

2

3

3. Escriu al teu quadern el nom d'aquests personatges del ballet *Sylvia*.
a) Pastor
b) Deessa de la caça
c) Nimfa caçadora
d) Déu de l'amor
4. Tenint en compte el valor d'ambdues figures, a quantes semicorxeres equivaldria una redona?
5. Escriu una seqüència rítmica de quatre compassos de 2/4 incloent algun grup de 4 semicorxeres.
Exemple:

6. Elabora una fitxa d'una pàgina sobre un d'aquests cèlebres ballets de Chaikovski.
• *Trencanous*
• *El llac dels cignes*
• *La bella dormint*

Trobaris més activitats en:
www.piscinapublicas.es

33

OBJECTIUS DE LA UNITAT

- Conèixer els principals gèneres de la música escènica.
- Utilitzar el llenguatge per a produir ritmes.
- Entonar les notes de l'escala de Do major i apreciar la veu com a instrument.
- Aprendre i memoritzar cançons del repertori tradicional espanyol.
- Interpretar peces utilitzant instruments de l'aula.
- Assimilar la tècnica bàsica de la flauta dolça.

CAPACITATS MUSICALS RELACIONADES AMB LES COMPETÈNCIES CLAU

COMPETÈNCIA AMB QUÈ ES RELACIONA	1	2	3	4	5	6	7
CAPACITATS	COMPETÈNCIES CLAU						
01. Distingix auditivament tipus de música i els anomena *	X			X			X
02. Distingix auditivament els principals períodes i els anomena							
03. Distingix auditivament i anomena els instruments *				X			X
04. Distingix auditivament els tipus bàsics de veu							
05. Reconeix auditivament les qualitats del so *							
06. Distingix auditivament relacions (=, ≈ i ≠) *				X			X
07. Distingix en partitura relacions (=, ≈ i ≠) *				X			X
08. Distingix visualment i anomena instruments de l'orquestra simfònica *				X			X
09. Reconeix en partitura altura, duració i intensitat							X
10. Coneix vocabulari bàsic de música i cultura *	X				X		X
11. Coneix vocabulari avançat de música i cultura							
12. Reconeix visualment i anomena elements de la cultura musical *	X				X		X
13. Interpreta ritmes adequats a la seua edat *							X
14. Interpreta ritmes amb partitures no convencionals *							
15. Inventa ritmes adequats a la seua edat *							
16. Reconeix les notes en clau de SOL *							X
17. Reconeix les notes en clau de FA							
18. Entona escales bàsiques amb acompanyament *							X
19. Entona cançons del repertori infantil, tradicional i popular *							X
20. Llig sense entonar: blanques, negres, corxeres... *							X
21. Reconeix formes alternatives de representació musical *				X			X
22. Reconeix els elements bàsics del llenguatge musical i els anomena *	X						X
23. Reconeix en partitura l'esquema formal				X			X
24. Utilitza la digitació bàsica de la flauta dolça *							X
25. Repetix en eco motius rítmic/melòdics *				X			X
26. Identifica motius rítmic/melòdics *							X
27. Interpreta partitures adequades a la seua edat amb instruments escolars *							X
28. Es mou de forma adequada responant a distints estímuls sonors *				X			X
29. Memoritza coreografies i participa en balls i danses *							
ALTRES CAPACITATS							
30. Participa activament en l'audició d'obres del repertori clàssic *							
31. Aprecia la música i les activitats d'escolta activa *							
32. Disfruta amb la interpretació de peces junt amb els seus companys							

(Les capacitats relatives a Primària estan assenyalades amb asterisc)

COMPETÈNCIES CLAU segons la Recomanació 2006/962/EC, del Parlament Europeu i del Consell, de 18 de desembre del 2006: 1) Competència lingüística. 2) Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia. 3) Competència digital. 4) Aprendre a aprendre. 5) Competències socials i cíviques. 6) Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor. 7) Consciència i expressions culturals.

El barbero de Sevilla, de Francisco Asenjo Barbieri

- Saps què és el Palau de la Sarsuela i qui viu en ell?
- Has sentit parlar alguna vegada de Barbieri o de Ruperto Chapí?
- Has ballat alguna vegada un xotis, una masurca o un pasdoble?
- Sabries localitzar un fa sostingut en un teclat?

INTERROGANTS DE PARTIDA

Saps què és el Palau de la Sarsuela i qui viu en ell? Has sentit parlar alguna vegada de Barbieri o de Ruperto Chapí? Has ballat alguna vegada un xotis, una masurca o un pasdoble? Sabries localitzar un *fa sostingut* en un teclat?

CONTINGUTS

Gèneres de la música escènica: la sarsuela.

CRITERIS D'AVUACIÓ

Conèixer els principals gèneres de la música escènica.

ESTÀNDARDS D'APRENTATGE

Reconeix intuïtivament els tipus i gèneres bàsics de la música.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

- El Palau de la Sarsuela està molt prop de la muntanya d'El Pardo, un lloc on abunden els cervos, porcs senglars i daines. Precisament va ser construït en el segle XVII perquè es reuniren els reis i els nobles per a anar de caça.
- En este lloc se celebraven representacions teatrals amb música, semblants a l'òpera però amb text en espanyol, que van rebre el nom de "sarsueles".
- Este lloc és la residència oficial dels reis d'Espanya des de 1975.
- En l'actualitat existix a Madrid un teatre anomenat de La Sarsuela on es representen obres d'este gènere.

MANDAT

Pista 16

Escolta les tres mostres sonores de la gravació i digues quina d'elles creus que pertany a una sarsuela. Explica la teua resposta.

CONTINGUTS

Gèneres de la música escènica: la sarsuela.

CRITERIS D'AVUACIÓ

Conèixer els principals gèneres de la música escènica.

ESTÀNDARDS D'APRENTATGE

Reconeix intuïtivament els tipus i gèneres bàsics de la música.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

- No és difícil reconèixer la sarsuela, sobretot en comparació amb altres exemples molt contrastants, si es té en compte que el text està en espanyol i la música tendix a tindre una certa inspiració popular. Moltes sarsueles es basen, així mateix, en temes genuïnament espanyols.
- Francisco Asenjo Barbieri és, efectivament, un dels autors més importants de sarsueles i també un dels majors responsables que este gènere gaudira de gran acceptació entre el públic.

Reconeix el que sona (Solucionari): 1 Jazz (West Montgomery), 2 Contemporània (*Pierrot Lunaire*, A. Schönberg), 3 Sarsuela (Duo de *La Revoltosa*, R. Chapí).

La sarsuela, un producte típicament espanyol

Igual que l'òpera, la sarsuela és una representació teatral en què els intèrprets canten acompanyats per una orquestra. La diferència fonamental entre ambdues és que la sarsuela inclou diàlegs parlats sense música. Una altra diferència és que l'òpera va sorgir a Itàlia i la sarsuela a Espanya.

Com en l'òpera, hi ha un text anomenat llibret i una partitura amb la música. Els protagonistes són també cantants-actors, entre els que predominen les veus de tenor (hòmens) i soprano (dones).

La major part de les sarsueles pertanyen a la segona mitat del segle XIX i primera mitat del XX. En l'actualitat no s'escriuen sarsueles, però conservem diversos milers d'elles.

De què tracten les sarsueles?

Encara que hi ha sarsueles de qualsevol tipus, la major part d'elles tenen un caràcter còmic i estan protagonitzades per personatges populars (barbers, modistes, laiadors...). Igual que en el cine o l'òpera, són freqüents els embolics amorosos en els seus arguments.

Has de saber que...

- En les sarsueles abunden els balls tradicionals espanyols com el xotis, la masurca, la seguidilla o el pasdoble.
- Hi ha un teatre a Madrid (el Teatre de la Sarsuela) on cada any es representen algunes de les sarsueles més conegudes.
- Les bandes de música de tota Espanya interpreten habitualment fragments de sarsuela adaptats per als instruments de la banda.

Alguns compositors i obres

Francisco Asenjo Barbieri (Madrid, 1825-1894) Se li considera el pare de la sarsuela. • <i>El barbero de Sevilla</i> • <i>Pa i bou</i>	Ruperto Chapí (Alacant, 1851-1909) Ahirou any va ingressar en la banda del seu poble i als dotze va compondre la seua primera sarsuela. • <i>La revoltosa</i> • <i>El rei que va rabiar</i>	Pablo Sorozabal (Sant Sebastià, 1897-1988) Va iniciar els seus estudis musicals en l'Escola Municipal de la seua ciutat natal. • <i>Katiuska</i> • <i>Black el pallazo</i>
---	--	---

Reconeix el que sona

Escolta les tres mostres sonores de la gravació i digues quina d'elles creus que pertany a una sarsuela. Explica la teua resposta.

MANDAT

No hi ha.

CONTINGUTS

Les notes i el teclat. Els signes de sostingut, bemoll i becaire.

CRITERIS D'AVUACIÓ

Relacionar les notes musicals amb el teclat.

ESTÀNDARDS D'APRENTATGE

Distingir els elements presentats de llenguatge musical.

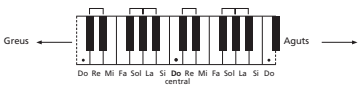
ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

- Utilitzar, si ho haguera, un teclat real per a assimilar els conceptes que s'exposen.
- Demanar als alumnes que identifiquen en un teclat, tant el *do* central com qualsevol tecla blanca o negra. Comptar el nombre total de tecles.

Llenguatge musical

El teclat i les notes

L'observació d'un teclat ens ajuda a comprendre conceptes bàsics de la teoria musical. Observa en el següent gràfic la situació de les notes.

Greus ← Aguts →

Do Re Mi Fa Sol La Si Do central Do Re Mi Fa Sol La Si Do

- Les tecles negres apareixen agrupades en grups de dos i tres.
- La tecla blanca situada a l'esquerra de cada grup de dos negres correspon a la nota *do*.
- El *do* central és el més proper al centre del teclat.
- Les notes són més agudes segons ens desplacem cap a la dreta i més greus cap a l'esquerra.

Tecles negres: sostinguts i bemolls

Fa sostingut o Sol bemoll

- Cada tecla negra es troba rodejada per dos tecles blanques de les quals rep el seu nom.
- La tecla negra que es troba entre un *fa* i un *sol* rep el nom de *fa sostingut* o *sol bemoll*. De la mateixa manera anomenarem la resta de les tecles negres.

Els signes de sostingut, bemoll i becaire

Les notes sostingudes o bemolls s'indiquen en la partitura amb els següents signes. El signe becaire anul·la l'efecte del sostingut o del bemoll.

Fa sostingut Si bemoll Sol becaire

INSTRUCCIONS

- 1) Col·loca la teua mà dreta el més relaxada possible damunt aquest teclat de manera que cadascun dels dits caiga damunt les tecles *do, re, mi, fa, sol*, segons el dibuix.
- 2) Toca les notes que t'indique el professor cantant-les.
- 3) "Tecleja" algunes melodies imitant el teu professor en forma d'eco.

CONTINGUTS

Les notes i el teclat.

CRITERIS D'AVUACIÓ

Reconèixer les notes del teclat i utilitzar-les entonant-les.

ESTÀNDARDS D'APRENTATGE

Practica i entona melodies senzilles.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

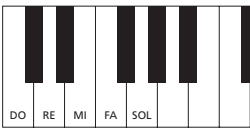
- El dictat de notes ha de ser progressiu quant a la seua dificultat i organitzat en motius melòdics molt curts (un compàs de 4/4 amb una negra al final per a facilitar la repetició) Ex.:

- Utilitzar, si és possible, un teclat virtual interactiu de què hi ha en Internet perquè els alumnes interpreten estos exercicis o alguna melodia amb cinc notes.
- Altres melodies populars amb cinc notes: *Jingle bells*, *Oh when the saints*, *Mary had a little lamb*, *Ron ron ron*, *Lightly row...*

Llenguatge musical

La meua primera "liçó de piano"

Instruccions

1. Col·loca la teua mà dreta el més relaxada possible damunt aquest teclat de manera que cadascun dels dits caiga damunt les tecles *do, re, mi, fa, sol*, segons el dibuix.
2. Toca les notes que t'indique el professor cantant-les.
3. "Tecleja" algunes melodies imitant el teu professor en forma d'eco.

Amb aquestes cinc notes podràs interpretar algunes melodies molt conegudes com l'Himne de l'Alegria de Beethoven i moltes altres.

Audició

La sorpresa de Damasc de Pablo Luna

L'autor

Pablo Luna (1879-1942) és un compositor espanyol nascut en Alhama d'Aràgo (Saragosa). Va rebre les seues primeres lliçons de música de l'organista de l'església d'Alhama i durant alguns anys es va guanyar la vida tocant el violí en teatres i cafés. Després es va traslladar a Madrid com a segon director del Teatre de la Sarsuela. Va compondre algunes obres per a banda i nombroses obres escèniques, entre elles més de cinquanta sarsueles. Entre les seues sarsueles més populars es troben *Molins de vent*, *El xiquet jueu* i *La guilopa molinera*.

L'obra

La sorpresa de Damasc és una sarsuela desenfadada amb cançons molt apegaloses i divertits números de ball. La història està situada en Damasc, capital actual de Síria i una de les ciutats més antigues del món.

L'estrena d'aquesta obra va tindre lloc en el teatre Apol·lo de Madrid, en 1921. Segons les cròniques de l'època, va aconseguir un extraordinari èxit.

L'obra es divideix en dos actes i els seus personatges són:

Zobeida, esposa de Omar, d'extraordinària bellesa	Soprano
Fahima, amiga de Zobeida	Soprano
Ben-Ibhen, metge	Tenor
Ali-Mon, jutge àrab	Baríton
Muhammad, Gran Visir (ministre)	Baríton

Argument

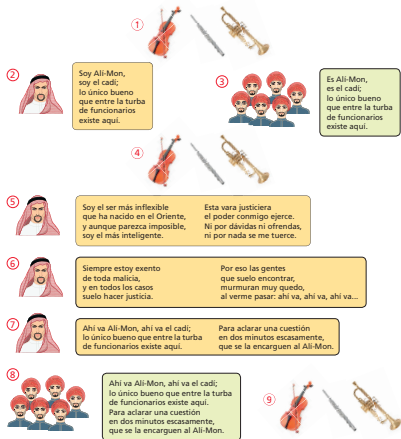
Amb l'ajuda de la seua amiga Fahima, la bella Zobeida tracta de cobrar un antic deute al metge Ben-Ibhen. El metge reconeix el deute però exigeix a Zobeida que deixi a Omar, el seu espòs, i que es case amb ell si vol cobrar-la. Davant d'aquesta resposta, Zobeida demana ajuda, sense èxit, al jutge, Ali-Mon, i al Gran Visir. Finalment, i després dels conseqüents embolics, apareix en escena el Califa de Damasc (rei d'aquesta ciutat), que acaba fent justícia i obligant al metge a saldar el seu deute amb Zobeida.

Ali-Mon, cançó d'La sorpresa de Damasc

Aquesta escena està protagonitzada per Ali-Mon i un grup de sis guàrdies que ballen al seu voltant repetint algunes de les seues frases.

● Escolta la gravació seguint el musicograma. Després, imagina un ball i posa't en pràctica amb sis dels teus companys mentre sona la gravació.

MANDAT

Pista 17

Escolta la gravació seguint el musicograma. Després, imagina un ball i posa'l en pràctica amb sis dels teus companys mentre sona la gravació.

CONTINGUTS

Les obres musicals del repertori clàssic.

CRITERIS D'AVUACIÓ

Escoltar i valorar obres musicals de diferents èpoques i estils.

ESTÀNDARDS D'APRENENTATGE

Escolta amb atenció i participa en activitats d'audició activa.

INFORMACIÓ COMPLEMENTÀRIA

- Aprofitar per a explicar algunes paraules d'este fragment que poden ser difícils per als alumnes:
 - Turba: gentada, multitud confusa i desordenada.
 - Inflexible: que per la seua fermesa i constància no es commou ni es doblega, ni desistix del seu propòsit.
 - Dons: regals, coses que es donen gratuïtament.
 - Exempt: lliure.
 - Murmurar: parlar entre dents, manifestant queixa o disgust per quelcom.
- Un alumne, o el propi professor, disfressat amb un turbant, pot fer de solista, acompanyant amb gestos el cant. Per a poder fer-se una millor idea de la proposta que apareix en el llibre de l'alumne, és recomanable veure l'escena en el següent enllaç de Youtube: https://www.youtube.com/watch?v=_eTZNJUbO4k
- Si es considera molt complicada la proposta o no haguera temps per a desenrotllar, pot substituir-se per altres propostes més senzilles. Per exemple, tota la classe de peu i en tres o quatre files (com si fóra un cor) marcarà el pas sobre el terreny, acompanyant les parts solistes. Les parts del cor poden palmejar-se, acompanyar-se amb gestos o desplaçaments (quatre passos cap avant i altres tants cap arrere ininterromputament).

MANDAT

- 1) Escolta la cançó i aprén en primer lloc la tornada. Després tracta també d'aprendre les cobles.
- 2) Escolta de nou la gravació i acompanya la cançó amb l'instrument que t'indique el professor.

CONTINGUTS

El cançoner popular i tradicional.

CRITERIS D'AVUACIÓ

Entonar i acompanyar rítmicament cançons del repertori popular i tradicional.

ESTÀNDARDS D'APRENENTATGE

Entona melodies adequades al seu nivell.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

- Recitar rítmicament (sense entonar) les quartetes que formen les estrofes, a imitació del professor.
- Per a ajudar a recordar el text, el professor podrà començar demanant als alumnes que completen l'últim vers de cada quarteta de memòria.
- Aprendre primer la tornada i cantar-ho després de cada estrofa. Finalment cantar-la, acompanyant tal com s'indica.

Partitura en pàgina 51.

MANDAT

Imagina que eres un dels personatges de l'obra i interpreta, cantant o declamant, el fragment que t'indique el professor com si estiguessis realment en l'escenari d'un teatre.

CONTINGUTS

Declamació d'un text de teatre musical (sarsuela).

CRITERIS D'AVUACIÓ

Declamar un text rítmicament, utilitzant la veu amb intencionalitat expressiva.

ESTÀNDARDS D'APRENENTATGE

Valora l'activitat musical.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

- Aprofitar per a explicar algunes paraules:
 - Untura: matèria amb què s'unta (aplicar una matèria normalment sobre la pell).
 - Elixir: medicament o remei meravellós.
 - Essència: líquid aromàtic concentrat.
 - Escamònia: planta medicinal.
 - Cinamom i benjuí: substàncies aromàtiques.
 - Inclit: il·lustre i famós.
- Repartir els papers i fer una lectura rítmica, procurant compassar-la de manera que, quan lliges diversos alumnes al mateix temps, ho facen sincronitzadament.

Cançó: Con el triplil (Popular)

Con el triplil és una cançó popular espanyola en compàs de tres temps. La lletra és un popurri de cobles tradicionals.

● Escolta la cançó i aprén en primer lloc la tornada. Després tracta també d'aprendre les cobles.

1. La otra tarde en la plazuela,
un borrico rebuznó,
y uno que le oyó decía:
"Este canta como yo".

Con el triplil, triplil, trápala,
esta tonadilla se canta y se baila.
Anda, chiquilla, dale con gracia,
que me robe el alma;
anda, chiquilla, dale con gracia,
que me robe el alma.

2. El amor del forastero
es como la golondrina;
que cuando pasa el verano
a su tierra se encamina.

Con el triplil, triplil, trápala, etc.

3. Al que quiera jota, jota,
al que fandango, fandango,
y al que quiera seguidillas
en el bolullo las traigo.

Con el triplil, triplil, trápala, etc.

4. Para subir una mula,
para bajar un caballo;
para andar por tierra llana
un borrico castellano.

Con el triplil, triplil, trápala, etc.

● Escolta de nou la gravació i acompanya la cançó amb l'instrument que t'indique el professor.

Expressió musical

Tagaradria interpretar una sarsuela?

Ací tens alguns fragments del llibret de *La sorpresa de Damasc*. Imagina que eres un dels personatges de l'obra i interpreta, cantant o declamant, el fragment que t'indique el professor com si estiguessis realment en l'escenari d'un teatre.

Ben-ibhen:
No hi ha dolor que es resista
a les meues cèlebres untures.
Per a mi, no hi ha hemorroides!
Per a mi, no hi ha febres!
Als meus savis eliers
i a la meua màgica pomada,
res existeix que li iguale.
Res! Res! Res!

Fahma:
Jo veng els perfums millors de Damasc;
jo sóc la proveïdora d'essències del Cadi;
jo tinc escamònia, la mira d'Àrabia,
encens i cinamom, el cedre i el benjuí.
Res! Res! Res!

Zobeide:
No et mostres indigent
ni en negues el teu favor.
Ben-ibhen, jo et suplique
que no encengues el meu rancor.

Al-Mon:
Tinc un ull vigilant
que persegueix el desencert,
i, com és lògic, viu
amb un ull sempre obert.

Nhuredin:
Jo ordene que a l'Instant
solteu eixa dona.
Allargà'm la teua queixa,
i si alguna cosa puc fer
en nom del Califà
et jure per Allah,
que si justícia demaneu,
justícia se't farà.

Tots:
Visca, visca Nhuredin,
el nostre amant Gran Visir!
Honor a la seua prudència
i a la seua saviesa!
Damasc a la seua presència
desborda en alegria!
Honor al justicià!
Al savi poderós!
A l'incit querrer!
A l'honorable!
Visca, visca Nhuredin!

MANDAT

- 1) Practica diverses vegades cadascun d'aquests exercicis. Fes-ho lentament i tracta d'aconseguir el millor so possible.
- 2) Practica per separat cadascuna de les parts d'aquesta peça. Després toca-la completa mentres sona la gravació.

CONTINGUTS

La flauta dolça i la seua tècnica bàsica.

CRITERIS D'AVUACIÓ

Assimilar la tècnica bàsica de la flauta dolça.

ESTÀNDARDS D'APRENTATGE

Utilitza els instruments com a font d'expressió musical.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

- Començar amb exercicis d'octaveo (*mi – mi'*) perquè els alumnes aconseguisquen retirar parcialment el dit polze de la mà esquerra per a aconseguir l'efecte d'octava.
- Procurar que el bufit no siga fort en el mi agut, de manera que no siga estrident.
- Observar l'estructura de la cançó abans de tocar-la:
Intro – A – A – B – C – D – D – A – A – B – C .

MANDAT

Veure SOLUCIONARI.

CONTINGUTS

Activitats de la unitat.

CRITERIS D'AVUACIÓ

Recordar els continguts de la unitat.

ESTÀNDARDS D'APRENTATGE

Resumix oralment i per escrit alguns dels continguts apresos en la unitat i participa en les activitats proposades.

SOLUCIONARI

1. Vertader o fals? R.: a) Vertader; b) Fals; c) Fals; d) Vertader.
2. Copia al teu quadern i uneix cadascuna d'aquestes sarsueles amb el seu autor. R.: *La revoltosa* (Chapi)
Katuska (Sorozábal)
El barberet de Lavapiés (Barbieri)
3. A quines notes corresponen les tecles numerades que s'indiquen? R.: 1) Do; 2) Mi; 3) Fa#; 4) La#; 5) Si.
4. Escric al teu quadern el nom dels protagonistes de la sarsuela *La sorpresa de Damasc*. R.: a) Esposa d'Omar (Zobeida); b) Amiga de Zobeida (Fahima); c) Metge (Ben-Ibhen); d) Jutge (Alí-Mon); e) Gran Visir (Nhuredin).
5. Completa al teu quadern els versos de la cançó *Con el trípili*. R.: 1) a su tierra se encamina. 2) en el bolsillo las traigo. 3) un borrico castellano.
6. Fes un treball d'una pàgina sobre alguna d'aquestes cèlebres sarsueles. R.: Lliure.

ACTIVITATS

1. Vertader o fals?
a) La sarsuela és una representació teatral en què els intèrprets canten i parlen.
b) La sarsuela és diferència de l'òpera en què en compte d'una orquestra, l'acompanyament instrumental es fa amb piano i violí.
c) En l'actualitat es componen més sarsueles que en cap altra època anterior.
d) En les sarsueles abunden els balls tradicionals espanyols com el xotis o el pasdoble.
2. Copia al teu quadern i uneix cadascuna d'aquestes sarsueles amb el seu autor.

<i>La revoltosa</i>	Barbieri
<i>Katuska</i>	Chapi
<i>El barberet de Lavapiés</i>	Sorozábal
3. A quines notes corresponen les tecles numerades que s'indiquen? Escric el seu nom.

4. Escric al teu quadern el nom dels protagonistes de la sarsuela *La sorpresa de Damasc*.
a) Esposa d'Omar
b) Amiga de Zobeida
c) Metge
d) Jutge
e) Gran Visir
5. Completa al teu quadern els versos de la cançó *Con el trípili*.

El amor del forastero es como la golondrina; que cuando pasa el verano	Al que quiera jota, jota, al que fandango, fandango, y al que quiera seguidillas	Para subir una mula, para bajar un caballo; para andar por tierra llana
--	--	---
6. Fes un treball d'una pàgina sobre una d'aquestes cèlebres sarsueles. Inclou alguna imatge, dades sobre l'obra i l'autor i un breu resum sobre l'argument.
• *La Gran Via*
• *La rosa del safrà*
• *El caseriu*
• *Katuska*
• *La cançó de l'oblit*

Troba més
activitats en:
www.piscicursospublics.es

OBJECTIUS DE LA UNITAT

- Conèixer els principals gèneres de la música escènica.
- Relacionar les notes musicals amb el teclat.
- Reconèixer les notes del teclat i utilitzar-les entonant-les.
- Entonar i acompanyar rítmicament cançons del repertori popular i tradicional.
- Escoltar i valorar obres musicals de diferents èpoques i estils.
- Declamar un text rítmicament, utilitzant la veu amb intencionalitat expressiva.

CAPACITATS MUSICALS RELACIONADES AMB LES COMPETÈNCIES CLAU

COMPETÈNCIA AMB QUÈ ES RELACIONA	1	2	3	4	5	6	7
CAPACITADES	COMPETÈNCIES CLAU						
01. Distingix auditivament tipus de música i els anomena *	X			X			X
02. Distingix auditivament els principals períodes i els anomena							
03. Distingix auditivament i anomena els instruments *							
04. Distingix auditivament els tipus bàsics de veu i els anomena	X						X
05. Reconeix auditivament les qualitats del so *							
06. Distingix auditivament relacions (=, ≈ i ≠) *				X			X
07. Distingix en partitura relacions (=, ≈ i ≠) *				X			X
08. Distingix visualment i anomena els instruments de l'orquestra simfònica *							
09. Reconeix en partitura altura, duració i intensitat							X
10. Coneix vocabulari bàsic de música i cultura *	X				X		X
11. Coneix vocabulari avançat de música i cultura							
12. Reconeix visualment i anomena elements de la cultura musical *	X				X		X
13. Interpreta ritmes adequats a la seua edat *							X
14. Interpreta ritmes amb partitures no convencionals *							
15. Inventa ritmes adequats a la seua edat *							
16. Reconeix les notes en el teclat *				X			X
17. Reconeix les notes en clau de FA							
18. Entona escales bàsiques amb i sense acompanyament *							X
19. Entona cançons del repertori infantil, tradicional i popular *							X
20. Llig sense entonar: blanques, negres, corxeres... *							
21. Reconeix formes alternatives de representació musical *							
22. Reconeix els elements bàsics del llenguatge musical i els anomena *	X						X
23. Reconeix en partitura l'esquema formal				X			X
24. Utilitza la digitació bàsica de la flauta dolça *							X
25. Repetix en eco motius rítmic/melòdics *				X			X
26. Identifica motius rítmic/melòdics *							X
27. Interpreta partitures adequades a la seua edat amb instruments escolars *							X
28. Es mou de forma adequada responnent a distints estímuls sonors *							
29. Memoritza coreografies i participa en balls i danses *							
ALTRES CAPACITATS							
30. Participa activament en l'audició d'obres del repertori clàssic *					X		X
31. Disfruta amb la interpretació de peces vocals junt amb els seus companys					X		X
32. Aprecia la música i les activitats d'escolta activa *							X

(Les capacitats relatives a Primària estan assenyalades amb asterisc)

COMPETÈNCIES CLAU segons la Recomanació 2006/962/EC, del Parlament Europeu i del Consell, de 18 de desembre del 2006: 1) Competència lingüística. 2) Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia. 3) Competència digital. 4) Aprendre a aprendre. 5) Competències socials i cíviques. 6) Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor. 7) Consciència i expressions culturals.

- Has escoltat alguna vegada música d'altres països?
- Saps qui són els mariachis?
- Saps el que és una polca? I una balalaica?
- Sabries taral·larejar el començament del vals *Danubi blau* o el famós cànon *Frère Jacques*?

INTERROGANTS DE PARTIDA

Has escoltat alguna vegada música d'altres països? Saps qui són els mariachis? Saps el que és una polca? I una balalaica? Sabries taral·larejar el començament del vals *Danubi blau* o el famós cànon *Frère Jacques*?

CONTINGUTS

Tipus de música: música tradicional o folklòrica.

CRITERIS D'AVUACIÓ

Conèixer els principals tipus de la música.

ESTÀNDARDS D'APRENTATGE

Reconeix intuïtivament els tipus i gèneres bàsics de la música.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

- El que coneixem normalment com "músiques del món" rep el nom de música folklòrica o, també, tradicional.
- La balalaica és l'instrument musical més popular de Rússia. És un llaüt amb tres cordes metàl·liques que té una caixa de ressonància triangular. La balalaica, igual que la guitarra, s'utilitza per acompanyar balls i cançons.

Músiques del món

S'anomena música del món al conjunt de cants i balls tradicionals dels distints racons del nostre planeta. Aquestos cants i balls s'han anat transmetent a través del temps d'unes generacions a altres i sobreviuen hui de manera espontània o gràcies al treball dels músics i investigadors.

Podem diferenciar cada cultura musical per les seues melodies, ritmes o instruments. Els músics tradicionals utilitzen alguns instruments exclusius d'aquest tipus de música, com la gaita o el whistle irlandès, i altres comuns a diversos estils, com el violí o el clarinet.

A continuació tens alguns exemples:

La polca

És un ball alegre en compàs de 2/4 originari d'Europa i molt estès per tot el món occidental.

Les polques formen part del repertori habitual de moltes bandes de música i grups de ball tradicional.

Els mariachis

És l'agrupació musical més representativa de la música mexicana.

Està formada per un cantant acompanyat per violins, trompetes i un guitarrista que fa de contrabaix.

El repertori dels mariachis està format principalment per correguts i ranxeres.

Ravi Shankar

És un músic hindú que en 1960 va popularitzar la música tradicional del seu país i el sitar, un dels seus instruments més típics.

A Àsia, la música tradicional té un caràcter molt espiritual, utilitzant-se en alguns països associada a la pràctica del yoga o la meditació.

El balafón

En la música tradicional africana predominen els instruments de percussió. El balafón és un xilofon rústic a les llaïnes del qual es fixen unes carabasses a manera de resonadors per a augmentar la seua sonoritat.

Reconeix el que sona

Escolta les següents mostres sonores i tracta de relacionar-les amb aquestos quatre exemples.

MANDAT

Pista 21

Escolta les següents mostres sonores i tracta de relacionar-les amb aquestos quatre exemples.

CONTINGUTS

Tipus de música: música tradicional o folklòrica.

CRITERIS D'AVUACIÓ

Conèixer els principals tipus de la música.

ESTÀNDARDS D'APRENTATGE

Reconeix intuïtivament els tipus i gèneres bàsics de la música.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

- Els alumnes posseïxen uns coneixements previs, adquirits sobretot a partir dels mitjans audiovisuals, que els portaran a reconèixer intuïtivament una sèrie d'exemples de música tradicional. La millor forma de refermar estos coneixements previs serà la de projectar alguns vídeos que il·lustren les explicacions que apareixen en el llibre de l'alumne.

Reconeix el que sona (Solucionari): 1 Sitar; 2 Mariachis; 3 Balafón; 4 Polca.

MANDAT

Observa els codis i interpreta els exercicis seguint les indicacions del professor.

CONTINGUTS

Ritme i percussió amb ambdós mans.

CRITERIS D'AVUACIÓ

Interpretar ritmes a dos mans, utilitzant negres i corxeres.

ESTÀNDARDS D'APRENTATGE

Reconeix els codis i interpreta ritmes amb ambdós mans.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

- A manera de preparació, "dictar" visualment diversos motius melòdics als alumnes "en espill". Per a reforçar millor el dictat, pot dir-se en veu alta "dreta", "esquerra", "dos" (quan es colpege amb ambdós mans) i "plas" (colp). Ex.:

Dreta	Esquerra	Dreta	Esquerra
D		D	
Dreta	Dreta	Esquerra	Plas
D	D		(X)
Dreta	Dos	Dreta	Dos
D		D	

INSTRUCCIONES

Ací tens el començament d'algunes melodies molt populars. Escolta el professor i digues, si ho saps, el títol de què ha tocat. Després indica quina partitura li correspon.

CONTINGUTS

La melodia com a successió de sons.

CRITERIS D'AVUACIÓ

Reconèixer i entonar melodies tradicionals i populars del món.

ESTÀNDARDS D'APRENTATGE

Reconeix i entona melodies senzilles.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

- El professor tocarà, taral·lajarà o solfejarà les melodies indicades, demanant als alumnes que li imiten. Després, cada alumne anirà anotant el número de la melodia i el títol que creu que li correspon. Al final es posaran en comú les respostes.
- RESPOSTES: 1) Davall un botó. 2) Danubi blau. 3) Frère Jacques. 4) Himne de l'alegria. 5) We wish you a Merry Christmas. 6) Navegant (en anglès "Lightly row"). 7) Oh when the saints. 8) El pati de ma casa.

Llenguatge musical

Ritmes a dos mans

● Observa els codis i interpreta els exercicis seguint les indicacions del professor.

D = Colp amb la mà dreta (sobre cames o la taula) **|** = Colp amb la mà esquerra **(X)** = Colp

Exercici 1

1 D D 2 D D 3 D D 4 D D (X)

Exercici 2

1 D D 2 D 3 D D 4 D (X)

Exercici 3

1 D D D D 2 D D D 3 D D 4 D D (X)

Exercici 4

1 m.d. m.e. 2 3 4 (X)

5 6 7 8 (X)

Llenguatge musical

Melodies súper populars

● Ací tens el començament d'algunes melodies molt populars. Escolta el professor i digues, si ho saps, el títol de què ha tocat. Després indica quina partitura li correspon.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8.

El pati de ma casa **Navegant**

Davall un botó **Frère Jacques**

Oh when the saints **Danubi blau**

Himne de l'alegria **We wish you a Merry Christmas**

Audició

Música tradicional a Europa

Europa posseeix una enorme varietat de danses i cançons del passat. Aquest repertori que durant anys s'ha transmès oralment de pares a fills, s'interpreta hui tant amb instruments tradicionals com a moderns i es mescla amb naturalitat amb altres estils. Una bona part del repertori tradicional es troba en l'actualitat arrelat en gravacions i cançons.

1. La **gaita**, amb les seues múltiples variants, és un dels instruments tradicionals més comuns a Europa.

2. El **whistle** és una senzilla flauta característica de la música irlandesa. Poden trobar-se models molt econòmics en qualsevol botiga de música.

3. La **tarantella**, o ball de la tarantula, és la dansa amb que s'identifica a Itàlia en el món.

4. Les **fantàries** són agrupacions formades sobretot per instruments de metall molt presents en el centre d'Europa.

5. Una de les tradicions musicals més cridaneres d'Europa és la dansa dels **derwixos**. tracta de monjos turcs que ballen girant sobre si mateixos i cada vegada a major velocitat, fins a caure extenuats.

6. L'**acordió** i la **balalaika**, que és una guitarra triangular de només tres cordes, són instruments freqüents en la interpretació dels temes del folklore rus.

7. El **kantele**, instrument de corda polsada, és el més important de la música tradicional de Finlàndia, al nord d'Europa. La música dels països nòrdics a penes és coneguda al nostre país.

8. A més del seu protagonisme en el flamenc, la **guitarra** és un instrument habitual en moltes agrupacions folklòriques del nostre país.

Rosamunda de J. Vejvoda

Rosamunda és una polca composta al començament del segle XX per un músic txec i s'interpreta sovint en molts llocs. A Espanya és coneguda com a *Polca del barril de cervesa*.

● Escolta aquesta versió en alemany tractant de seguir la lletra. Després, torna a escoltar la gravació i acompanya la peça amb el ritme que t'indique el professor.

(A1) Ich bin schon Tagen verliebt in Rosamunda, ich denke jede Stunde sie muss es erfahren. Seht ihre Lippen mit dem frohen Lachen, machte ich alles machen um sie mal zu küssen.

(B1) Aber heut bestimmt geh ich zu ihr, gründe hab ich ja genug dafür. Ich trete einfach vor sie hin, und sag ich wie verliebt ich bin.

Sagt sie dann noch nein ist's mit egal, denn ich mag nicht auf ein andermal. Ich nehm' sie einfach in den Arm, und sage ihr mit meinem Charme.

(Estríll) Rosamunde schenk mir dein Herz und sag ja, Rosamunde frag erst doch nicht die Mama, Rosamunde glaub mir auch ich bin dir treu, denn zur Stunde Rosamunde ist mein Herz grade noch frei.

(A2) Sie lässt mich noch warten und lächelt nur von Ferne, ich wachte nur zu gerne wie andere es machen. Verborgnen als Weichen leb ich in ihrer Nähe, doch wenn ich sie sehe wart ich noch ein Weichen.

(Repeteix B1 i tornada)

MANDAT

Escolta aquesta versió en alemany de la *Polca del barril de cervesa* tractant de seguir la lletra. Després, torna a escoltar la gravació i acompanya la peça amb el ritme que t'indique el professor.

CONTINGUTS

El cançoner popular i tradicional.

CRITERIS D'AVUACIÓ

Escoltar i valorar obres musicals de diferents èpoques i estils.

ESTÀNDARDS D'APRENENTATGE

Escolta amb atenció i participa en activitats d'audició activa.

INFORMACIÓ COMPLEMENTÀRIA

- Es creu que l'autor de *Rosamunda* és el compositor txec J. Vejvoda, qui va haver d'escriure-la a finals de la dècada de 1920. Al principi no tenia lletra, fins que un compatriota del compositor va escriure una titulada *L'amor perdut*. En 1934 es va gravar una versió alemanya amb el títol de *Rosamunde* i el text que apareix en el llibre de l'alumne. Posteriorment, la cançó se va anar popularitzant en tot el món.
- El text alemany parla de l'amor d'un jove cap a la seua nòvia, anomenada Rosamunda.
- Proposta d'acompanyament (ostinato): blanca, blanca, negra, negra, blanca.
- Proposta de ball:
 - Ballar lliurement cada una de les estrofes per parelles.
 - En la tornada, parar el ball i, situant-se davant de la parella, donar colps i entretocar les palmes amb la parella alternativament i marcant el pols.

MANDAT

- 1) Escolta aquesta cançó en anglés i aprén en primer lloc la tornada. Després tracta d'aprendre també les estrofes.
- 2) Escolta de nou la gravació i acompanya-la amb el següent ostinato rítmic utilitzant l'instrument que t'indique el professor.

CONTINGUTS

El cançoner popular i tradicional del món.

CRITERIS D'AVUACIÓ

Entonar i acompanyar rítmicament cançons del repertori popular i tradicional internacional.

ESTÀNDARDS D'APRENTATGE

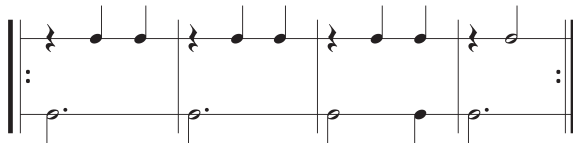
Entona melodies adequades al seu nivell.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

- Recitar rítmicament (sense entonar) la tornada, tractant de pronunciar correctament.
- Escoltar la cançó i cantar només en la tornada.
- Acompanyar les estrofes amb percussió corporal, com a preparació a l'acompanyament amb instruments:

Mà dreta, sobre els genolls

Mà esquerra, sobre el pit

MANDAT

Aprén i practica aquest ball amb els teus companys seguint les indicacions del professor.

CONTINGUTS

Música, dansa i expressió corporal. Passos i coreografies.

CRITERIS D'AVUACIÓ

Moure's i ballar d'acord amb determinats passos i coreografies.

ESTÀNDARDS D'APRENTATGE

Es mou i balla atenint-se a passos i coreografies establits.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

- Com a preparació i interiorització de l'estructura, pot practicar-se la part A, simulant el desplaçament lateral amb les mans sobre el pupitre i substituint els taconazos per colps. En la part B pot fer-se algun senzill ostinato.
- Esta senzilla coreografia pot veure's en Internet en nombrosos vídeos, algun dels quals ho pot projectar el professor si ho considera convenient.

5

Cançó: My Bonnie (Popular)

● Escolta aquesta cançó en anglés i aprén en primer lloc la tornada. Després tracta d'aprendre també les estrofes.

My Bonnie is over the ocean,
my Bonnie is over the sea,
my Bonnie is over the ocean,
oh, bring back my bonnie to me.

Bring back, bring back,
bring back my bonnie,
to me, to me.
Bring back, bring back,
bring back my bonnie to me.

Oh, blow, you winds, over the ocean.
Oh, blow, you winds, over the sea.
Oh, blow, you winds, over the ocean
and bring back my bonnie to me.

Bring back, bring back...

Last night as I lay on my pillow,
last night as I lay on my bed,
last night as I lay on my pillow,
I dream that my bonnie was dead.

● Escolta de nou la gravació i acompanya-la amb el següent ostinato rítmic utilitzant l'instrument que t'indique el professor.

Partitura en pàgina 52.

5

Expressió musical

Dansa: Branle de les rates

● Aprén i practica aquest ball amb els teus companys seguint les indicacions del professor.

El branle és una dansa del segle XVI, originària de França. Es Balla en parelles enfrontades hom/dona i la música es va accelerant a poc a poc.

Descripció del ball

1. Introducció
Files enfrontades, xics/xiques. Les mans arrere agarrades.

2. Parts A
• Tres passos laterals cap a la dreta i dos colps en el sol amb el peu esquerre.
• Tres passos laterals cap a l'esquerra i dos colps en el sol amb el peu dret.

3. Parts B
Al compàs de la música, intercanviem la posició amb el company de davant i tornem després a la primera posició.

Suggeriments de vestuari: Xics: jupetí i pantaló llarg. Xiques: mocador i faldó.

MANDAT

Pista 25

- 1) Practica molt lentament els següents exercicis. Repetix diverses vegades cadascun d'ells.
- 2) Practica acuradament cada frase d'aquesta peça. Després, toca-la mentres sona la gravació.

CONTINGUTS

La flauta dolça i la seua tècnica bàsica.

CRITERIS D'AVUACIÓ

Assimilar la tècnica bàsica de la flauta dolça.

ESTÀNDARDS D'APRENTATGE

Utilitza els instruments com a font d'expressió musical.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

- Començar explorant els sons més greus de la flauta dolça: el *do* i el *re*; convé arribar a estes notes des de *si*, *la* o *sol*.
- Perquè els alumnes es familiaritzen amb el compàs de 3/4 poden realitzar-se alguns exercicis d'eco amb motius senzills de dos compassos.
- Analitzar prèviament l'estructura de la peça (Intro – A – B – A – B) i practicar-la per grups de quatre compassos.

MANDAT

Veure SOLUCIONARI.

CONTINGUTS

Actividades de la unidad.

CRITERIS D'AVUACIÓ

Recordar els continguts de la unitat.

ESTÀNDARDS D'APRENTATGE

Resumix oralment i per escrit alguns dels continguts apresos en la unitat i participa en les activitats proposades.

SOLUCIONARI

1. Escriu al teu quadern la teua pròpia definició de música tradicional. R.: Lliure.
2. Copia al teu quadern i relaciona per parelles els continguts d'aquestes dos columnes. R.: Ravi Shankar (Índia), Mariachis (Mèxic), Balafón (Àfrica) i Polca (Europa).
3. Descobreix l'error en cada frase.

R.: a) Els dervixos són monjos italians que ballen girant sobre si mateixos fins a caure extenuats. b) Les fanfàrries són bandes d'instruments de vent. c) El whistle és una variant irlandesa de la flauta. d) La gaita és un dels instruments més comuns en la música tradicional europea. e) La balalaica és un instrument de corda propi del folklore rus. f) La tarantella és el ball tradicional més característic d'Itàlia.

4. Completa al teu quadern aquestes dades sobre el branle. R.: a) França; b) XVI; c) files enfrontades.

5. A quina nota correspon cadascuna d'aquestes posicions de flauta? R.: a) *Sol*; b) *Do*; c) *Si*; d) *Re*; e) *Fa*.

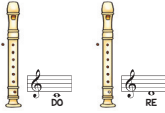
6. Fes un xicotet mural en què apareguen imatges d'instruments tradicionals i indica el seu lloc corresponent en un mapamundi. R.: Lliure.

5

Flauta dolça

Posicions de flauta.

Per a fer sonar les notes més greus de la flauta dolça cal bufar amb molta suavitat i assegurar-se de tindre ben tapats tots els forats.

Practica molt lentament els següents exercicis. Repetix diverses vegades cadascun d'ells.

Practica acuradament cada frase d'aquesta peça. Després, toca-la mentres sona la gravació.

La fira

Popular/Vicente Gil

ACTIVITATS

5

1. Escriu al teu quadern la teua pròpia definició de música tradicional.

2. Copia al teu quadern i relaciona per parelles els continguts d'aquestes dos columnes.

Ravi Shankar
Mariachis
Balafon
Polca

Europa
Àfrica
Mèxic
Índia

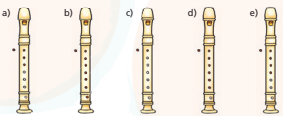
3. Descobreix l'error en cada frase.

- a) Els dervixos són monjos italians que ballen girant sobre si mateixos fins a caure extenuats.
- b) Les fanfàrries són bandes d'instruments de corda.
- c) El whistle és una variant irlandesa de l'arpa.
- d) La gaita és un dels instruments més comuns en la música tradicional africana.
- e) La balalaica és un instrument de vent propi del folklore rus.
- f) La tarantella és el ball tradicional més característic de França.

4. Completa al teu quadern aquestes dades sobre el branle.

- a) És un ball originari de...
- b) Apareix en el segle...
- c) Es balla en... (files enfrontades, rogle, parelles, individualment)

5. A quina nota correspon cadascuna d'aquestes posicions de flauta?

6. Fes un xicotet mural en què apareguen imatges d'instruments tradicionals i indica el seu lloc corresponent en un mapamundi.

Troba les me
activitats en:
www.piscinacorpoblog.es

OBJECTIUS DE LA UNITAT

- Conèixer els principals tipus de música.
- Interpretar ritmes a dos mans, utilitzant negres i corxeres.
- Reconèixer i entonar melodies tradicionals i populars del món.
- Escoltar i valorar obres musicals de diferents èpoques i estils.
- Entonar i acompanyar rítmicament cançons del repertori popular i tradicional internacional.
- Moure's i ballar d'acord amb determinats passos i coreografies.
- Assimilar la tècnica bàsica de la flauta dolça.

CAPACITATS MUSICALS RELACIONADES AMB LES COMPETÈNCIES CLAU

COMPETÈNCIA AMB QUÈ ES RELACIONA	1	2	3	4	5	6	7
CAPACITATS	COMPETÈNCIES CLAU						
01. Distingix auditivament tipus de música i els anomena *	X			X			X
02. Distingix auditivament els principals períodes i els anomena							
03. Distingix auditivament i anomena instruments del món *	X						X
04. Distingix auditivament els tipus bàsics de veu i els anomena							
05. Reconeix auditivament les qualitats del so *							
06. Distingix auditivament relacions (=, ≈ i ≠) *				X			X
07. Distingix en partitura relacions (=, ≈ i ≠) *				X			X
08. Distingix visualment i anomena instruments del món *	X						X
09. Reconeix en partitura altura, duració i intensitat							X
10. Coneix vocabulari bàsic de música i cultura *	X				X		X
11. Coneix vocabulari avançat de música i cultura							
12. Reconeix visualment i anomena elements de la cultura musical *	X				X		X
13. Interpreta ritmes adequats a la seua edat a dos mans *				X			X
14. Interpreta ritmes amb partitures convencionals i no convencionals *							X
15. Inventar ritmes adequats a la seua edat *							
16. Reconeix les notes en el teclat *							
17. Reconeix les notes en clau de FA							
18. Entona melodies amb i sense acompanyament *							X
19. Entona cançons del repertori infantil, tradicional i popular *							X
20. Llig sense entonar: blanques, negres, corxeres... *							
21. Reconeix formes alternatives de representació musical *							X
22. Reconeix els elements bàsics del llenguatge musical i els anomena *	X						X
23. Reconeix en partitura l'esquema formal				X			X
24. Utilitza la digitació bàsica de la flauta dolça *							X
25. Repetix en eco motius rítmic/melòdics *				X			X
26. Identifica motius rítmic/melòdics *							X
27. Interpreta partitures adequades a la seua edat amb instruments escolars *							X
28. Es mou de forma adequada responent a distints estímuls sonors *							
29. Memoritza coreografies i participa en balls i danses *					X		X
ALTRES CAPACITATS							
30. Participa activament en l'audició d'obres musicals *					X		X
31. Disfruta amb el ball i la interpretació de peces amb els seus companys					X		X
32. Aprecia la música i les activitats d'escolta activa *							X

(Les capacitats relatives a Primària estan assenyalades amb asterisc)

COMPETÈNCIES CLAU segons la Recomanació 2006/962/EC, del Parlament Europeu i del Consell, de 18 de desembre del 2006: 1) Competència lingüística. 2) Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia. 3) Competència digital. 4) Aprendre a aprendre. 5) Competències socials i cíviques. 6) Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor. 7) Consciència i expressions culturals.

- Saps qui és Shakira? I els Rolling Stones?
- Saps el que és un carabassa? I unes congues?
- Has ballat alguna vegada un cha cha chá o un mambo?
- Quins consells donaries a algú que vullga començar a tocar la flauta dolça?

INTERROGANTS DE PARTIDA

Saps qui és Shakira? I els Rolling Stones? Saps el que és un carabassa? I unes congues? Has ballat alguna vegada un cha cha chá o un mambo? Quins consells donaries a algú que vullga començar a tocar la flauta dolça?

CONTINGUTS

Tipus de música: música popular (o moderna).

CRITERIS D'AVUACIÓ

Conèixer intuïtivament els tipus bàsics de la música popular.

ESTÀNDARDS D'APRENTATGE

Reconeix intuïtivament els tipus bàsics de la música.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

- Preguntar quin és el seu cantant o grup musical preferit i apuntar els noms en la pissarra. Si és possible, escoltar alguna cançó d'estos músics.
- Veure entre tots quines són les diferències més importants entre la música moderna (popular urbana) i la música clàssica o culta.
- Veure quins són els principals instruments que s'utilitzen en la música moderna.

MANDAT

Pista 26

Escolta les següents mostres sonores i intenta relacionar-les amb aquestos quatre exemples.

CONTINGUTS

Tipus de música: música popular (o moderna).

CRITERIS D'AVUACIÓ

Conèixer intuïtivament els tipus bàsics de la música popular.

ESTÀNDARDS D'APRENTATGE

Reconeix intuïtivament els tipus bàsics de la música.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

- El palmito de músiques populars és verdaderament ampli. En este cas es proposa una simplificació en quatre apartats.
- Classificar els grups i cantants escrits en la pissarra d'acord amb estos apartats. Intentar, si és el cas, completar amb altres exemples.
- Què és un hit? (un gran èxit). Preguntar als alumnes per les cançons de moda.

Reconeix el que sona (Solucionari): 1 Llatina (E. Palmieri); 2 Pop (Alaska); 3 Cançó melòdica (D. Modugno); 4 Rock (The Rolling Stones).

La música popular

La major part de la música que escoltem en la ràdio o la televisió pertany a l'anomenada *música popular*, també anomenada moderna, lleugera o comercial.

Es tracta de música en què el ritme té molta importància, feta sobretot per i per als jòvens i en la que s'utilitzen instruments com la bateria, la guitarra i els baix elèctrics i els teclats electrònics.

Els protagonistes de la música popular són cantants o grups que interpreten cançons breus que es difonen ràpidament per tot el món gràcies als mitjans de comunicació com la ràdio, la TV o, més recentment, Internet i altres.

La música popular pot subdividir-se al seu torn en diversos estils, que podem resumir en els següents:

Rock	Pop	Música llatina	Cançó melòdica
• Grups • Guitarra elèctrica, bateria • Lletres reivindicatives	• Grups i solistes • Sintetitzadors • Lletres intrascendents	• Orquestra amb un o més cantants • Ballables (merenga, mambo...) • Percussió llatina (bongos, esquilot, güiro)	• Solistes • Menys apta per al ball • Lletres romàntiques

Cinquanta anys després del seu naixement, aquest mític grup continua oferint actuacions en viu. El seu tema *Satisfaction* és un dels grans hits de la música popular.

A més de cantant, Shakira és ballarina, model, actriu, dissenyadora de moda, i empresària. Desenvolupa també una important labor social.

L'orquestra Pérez Prado va contribuir decisivament a la difusió de la música llatina en el món a mitjan segle XX.

És un dels cantants espanyols més internacionals. Ha rebut nombrosos premis. El seu major èxit ha sigut la cançó *Cor parís*.

Reconeix el que sona

Escolta les següents mostres sonores i intenta relacionar-les amb aquestos quatre exemples.

MANDAT

- 1) Repeteix diverses vegades cadascun d'aquests mòduls per separat, comptant en veu alta "un, dos, tres" i donant un colp en les X. Després repeteix tots seguits diverses vegades sense detindre't.
- 2) Interpreta aquest ritme amb "TA" o l'instrument de percussió que t'indique el professor. Recorda el significat de les caselles de 1^a i 2ª vegada i també el de les indicacions d'intensitat.
- 3) Llig diverses vegades amb "TA" cadascun d'aquests ritmes amb semicorxeres. Després escolta el professor i diques quin d'ells ha tocat.

CONTINGUTS

Ritmes amb les figures i silencis apresos: blanques, negres, corxeres, semicorxeres i silencis.

CRITERIS D'AVALUACIÓ

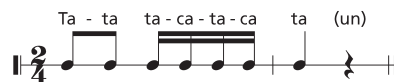
Utilitzar les figures i silencis per a produir ritmes en 2/4, 3/4 i 4/4.

ESTÀNDARDS D'APRENENTATGE

Llig i practica ritmes senzills, adequats al seu nivell.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

- En este exercici es repassen les figures i compassos apresos al llarg del curs.
- Una vegada practicades les sis cèl·lules rítmiques en 3/4 (primer exercici amb colps), poden fer-se totes següents repetint-les diverses vegades.
- Per a fer més fàcilment el segon exercici serà interessant escriure-ho en la pissarra i anar assenyalant-ho. Abans de començar, repassar el recorregut, tenint en compte les repeticions i les caselles.
- Per a l'últim exercici, en 2/4, serà convenient utilitzar les síl·labes rítmiques "tacatata" per a mesurar millor les semicorxeres o també paraules reals (PERA, CARABASSA, COL). Ej.: Ta - ta ta - ca - ta - ca ta (un)

MANDAT

- 1) Anomena en veu alta les notes d'aquestes sèries.
- 2) Entona els següents musicogrames reomplint els buits amb el nom de la nota corresponent. El professor tocarà la primera nota de cadascun d'ells.
- 3) Escolta els motius tocats pel professor amb el piano o la flauta dolça i identifica'ls entre els següents.

CONTINGUTS

Melodia: les notes de l'escala de Do major.

CRITERIS D'AVALUACIÓ

Entonar les notes de l'escala de Do major i apreciar la veu com a instrument.

ESTÀNDARDS D'APRENENTATGE

Practica i entona melodies senzilles.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

- L'exercici d'entonació en "escala" ha de fer-se per imitació del professor. L'ideal és dibuixar l'escala en la pissarra, assenyalar recorreguts melòdics i cantar-los primer, de manera que els alumnes els repetisquen en eco. Abans, els alumnes diran quines notes cal posar en els "escalons" en blanc. **Solucioniari:** 1) *do*; 2) *mi*; 3) *fa, mi*; 4) *re, fa, mi, re*.

Llenguatge musical

Repàs de ritmes

- Repeteix diverses vegades cadascun d'aquests mòduls en separat, comptant en veu alta "un, dos, tres" i donant un colp en les X. Després repeteix tots seguits diverses vegades sense detindre't.

1

2

3

4

5

6

- Interpreta aquest ritme amb "TA" o l'instrument de percussió que t'indiqui el professor. Recorda el significat de les caselles de 1 i 2 vegada i també el de les indicacions d'intensitat.

- Llig diverses vegades amb "TA" cadascun d'aquests ritmes amb semicorxeres. Després escolta el professor i digues quin d'ells ha tocat.

1.

2.

3.

4.

5.

6.

Llenguatge musical

Repàs de notes

- Anomena en veu alta les notes d'aquestes sèries.

Four musical staves, each with a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). The notes and their corresponding numbers below them are:

- Staff 1: C4 (1), D4 (2), E4 (3), F4 (4), G4 (5), A4 (6).
- Staff 2: C4 (1), D4 (2), E4 (3), F4 (4), G4 (5), A4 (6).
- Staff 3: C4 (1), D4 (2), E4 (3), F4 (4), G4 (5), A4 (6).
- Staff 4: C4 (1), D4 (2), E4 (3), F4 (4), G4 (5), A4 (6).

- Entona els següents musicogrames reimplint els buits amb el nom de la nota corresponent. El professor tocarà la primera nota de cadascun d'ells.

Four musical staves, each with a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). The notes and their corresponding numbers below them are:

- Staff 1: C4 (1), D4 (RE), E4 (MI), F4 (RE), G4.
- Staff 2: C4 (2), D4 (RE), E4, F4 (FA), G4 (SOL).
- Staff 3: C4 (3), D4 (SOL), E4, F4 (MI), G4 (RE), A4.
- Staff 4: C4 (4), D4, E4 (MI), F4, G4 (SOL), A4 (FA), B4, C5 (DO).

- Escolta els motius tocats pel professor amb el piano o la flauta dolça i identifica'ls entre els següents.

Five musical staves, each with a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). The notes and their corresponding numbers below them are:

- Staff 1: C4 (1), D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5.
- Staff 2: C4 (2), D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5.
- Staff 3: C4 (3), D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5.
- Staff 4: C4 (4), D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5.
- Staff 5: C4 (5), D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5.

La música latina

S'anomena música llatina a la música popular feta en els països d'Amèrica Llatina, com Colòmbia, Cuba, Veneçuela i altres.

El repertori de música llatina està format sobretot per ritmes ballables originaris d'aquests països, com el bolero, el cha cha chá, el merengue o el mambo.

Una de les característiques principals de la música llatina és l'ús de diversos instruments de percussió.

Pérez Prado i el mambo

La difusió de la música llatina a nivell internacional es va iniciar cap a 1950, gràcies, entre altres, al músic d'origen cubà Dámaso Pérez Prado.

Després d'estudiar música i tocar en diverses orquestres en el seu propi país, es va traslladar a Mèxic, on va formar una orquestra amb el seu propi nom. La gran especialitat de Pérez Prado va ser el mambo.

Algunes de les seues creacions (*Patricia*, *Que ric mambo*, *Cerezo rosa*) es continuen interpretant sovint en tot el món i formen part del repertori dels anomenats balls de saló.

Instruments habituals en els grups de música llatina

Mambo nº 5 de Pérez Prado

Com s'aprecia en el musicograma, aquesta peça consisteix en una successió de frases unides per xicotets ponts. Els rectangles representen compassos (marrons = saxòfons; verds = trompetes).

- Escolta la gravació i tracta de seguir el musicograma.

Intro

A

B

C

D

Pont 1

E

Pont 2

F

(Si, si, si, yo quiero mambo, mambo! (3 veces)

Pont 3

G

H

Pont 4

I

J

Acord final

MANDAT

Pista 27

Escolta la gravació i tracta de seguir el musicograma.

CONTINGUTS

Les obres musicals del repertori popular.

CRITERIS D'AVUACIÓ

Escoltar i valorar obres musicals de diferents èpoques i estils.

ESTÀNDARDS D'APRENENTATGE

Escolta amb atenció i participa en activitats d'audició activa.

INFORMACIÓ COMPLEMENTÀRIA

- Els nostres alumnes, en especial els de procedència hispanoamericana (colombians, equatorians, dominicans...) podran dir-nos quins són els cantants llatins del moment. A més, estaran al corrent dels ritmes llatins que més es ballen, com ara la tertúlia, la merenga, la salsa o el reggaeton.
- Abans d'escoltar la gravació, fer una o més lectures del musicograma guiades pel professor. Els compassos (2/2) han de comptar-se en veu alta, reiniciant la numeració en cada línia. Després intentar seguir el musicograma escoltant la gravació.
- Finalment es pot organitzar un ball lliure, per parelles o en cercle, cridant o cantant on corresponga.

MANDAT

Escolta la cançó i aprén-te la tornada. Després tria una parella entre els teus companys i balla al compàs de la música en estil flamenc.

CONTINGUTS

El cançonier tradicional espanyol.

CRITERIS D'AVUACIÓ

Aprende i memoritzar cançons del repertori tradicional espanyol.

ESTÀNDARDS D'APRENTATGE

Entona melodies adequades al seu nivell.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

- L'aprenentatge d'esta cançó, àmpliament estesa per tot l'àmbit panhispànic, podrà començar-se per la repetitiva tornada, ja en la primera audició.
- La proposta de ball és oberta, ja que el ritme de la cançó (una rumba) és molt suggeridor a l'hora de moure's i inventar passos.
- Com a possible variant suggerirem formar un rogle, amb tots els xiquets donant colps i una parella ballant dins del rogle. A cada canvi d'estrofa, es retirarà un dels components de la parella i l'altre triarà un nou company per a ballar.

Partitura en pàgina 53.

MANDAT

Aprende els codis i interpreta el pictograma. Els cercles grisos representen el pols.

CONTINGUTS

Interpretació i expressió musical amb recursos corporals.

CRITERIS D'AVUACIÓ

Interpretar peces utilitzant recursos corporals.

ESTÀNDARDS D'APRENTATGE

Practica ritmes adequats al seu nivell.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

- Aprende la peça per parts fins a aconseguir fer les cinc parts seguides.
- Per a facilitar l'aprenentatge, el professor es col·locarà enfront dels alumnes i anirà fent cada part en espill i en eco.
- Així mateix, resulta molt útil associar cada gest a una síl·laba. Per exemple: Mà dreta: TI; Mà esquerra: TA; Peu dret: PIN; Peu esquerre: PON; Colp: PLAS.

Cançó: El burro de la tia Vinagre (Popular)

El burro de la tia Vinagre és una vella cançó infantil espanyola de caràcter humorístic. La melodia està en compàs de 2/4 i es basa en una escala menor.

● Escolta la cançó i aprén-te la tornada. Després tria una parella entre els teus companys i Balla al compàs de la música en estil flamenc.

1. Ya se murió el burro de la tia Vinagre, ya se lo llevó Dios de este mundo miserable. Que tururururú, que tururururú, que tururururú, que tururururú.

2. Él era valiente, él era mohino, él era el alvino de todos los vecinos. Que tururururú...

3. Ya estiró la pata, ya estiró el hocico y con el rabo dijo: "adiós, adiós, Perico". Que tururururú...

4. Todos los vecinos fueron al entierro y la tia Vinagre lloraba sin consuelo. Que tururururú...

Que tururururú...

Expressió musical

Des de la meua cadira

● Aprende els codis i interpreta el pictograma. Els cercles grisos representen el pols.

Mà dreta: colp amb la mà esquerra; mà blava: colp amb la mà dreta; peu fúcia: colp amb el peu dret; peu marró: colp amb el peu esquerre; mans grogues: colp.

① ② ③ ④ ⑤

MANDAT

- 1) En la peça d'aquesta pàgina intervenen totes les notes apreses fins ara.
- 2) Recorda les següents pautes per a tocar la flauta dolça.
- 3) Practica per separat cadascun dels fragments d'aquesta peça. Després, toca-la mentres sona la gravació.

CONTINGUTS

La flauta dolça i la seua tècnica bàsica.

CRITERIS D'AVUACIÓ

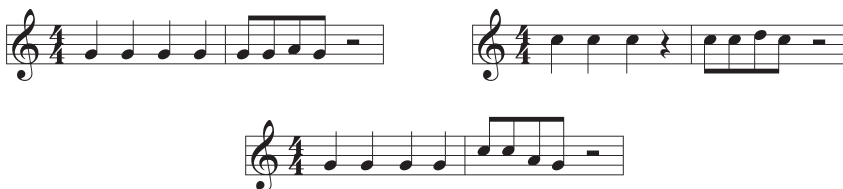
Assimilar la tècnica bàsica de la flauta dolça.

ESTÀNDARDS D'APRENTATGE

Utilitza els instruments com a font d'expressió musical.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

- Practicar per separat els motius de la segona part del rocanrol:

- Estructura: INTRO - A - A - B - INTRO - A - A - B'.

MANDAT

Veure SOLUCIONARI.

CONTINGUTS

Activitats de la unitat.

CRITERIS D'AVUACIÓ

Recordar els continguts de la unitat.

ESTÀNDARDS D'APRENTATGE

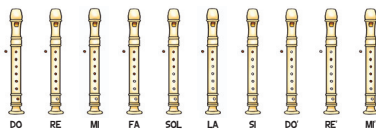
Resumix oralment i per escrit alguns dels continguts apresos en la unitat i participa en les activitats proposades.

SOLUCIONARI

1. Verdader o fals? R.: a) Fals; b) Fals; c) Verdader.
2. Copia al teu quadern i unix cada característica amb l'estil musical que li correspon. R.: 1) Ús de sintetitzadors – Pop; 2) Lletres romàntiques – Cançó melòdica; 3) Predomini del ritme – Rock; 4) Instruments de percussió – Música llatina.
3. Copia al teu quadern i relaciona cada artista o grup amb el seu país d'origen. R.: 1) The Rolling Stones – Gran Bretanya; 2) Shakira – Colòmbia; 3) Pérez Prado – Cuba-Mèxic; 4) Alejandro Sanz – Espanya.
4. Copia aquestos musicogramas al teu quadern i completa'ls escrivint les notes que falten. R. D'esquerra a dreta: a) do, re; b) mi, fa; c) fa, re, mi; d) do, re, fa, fa, mi, re.
5. Escriu al teu quadern el nom d'aquests instruments propis de la música llatina. R.: a) güiro; b) timbaletas; c) carabassa; d) congues o tumbadoras.
6. Elabora una fitxa d'una pàgina sobre el teu cantant o grup favorit. R.: Lliure.

Flauta dolça

- En la peça d'aquesta pàgina intervenen totes les notes apreses fins ara.

- Recorda les següents pautes per a tocar la flauta dolça:
 1. Cal mantindre el teu cos en una posició correcta, ni rigid ni massa relaxat.
 2. Tapa els forats amb fermesa però sense força.
 3. Per a fer sonar les notes més greus has de bufar molt suau i assegurar-te de tindre ben tapats tots els forats.
 4. Per qüestions d'higiene, la flauta ha de ser d'ús personal. Hem de netejar-la periòdicament.

- Practica per separat cadascun dels fragments d'aquesta peça. Després, toca-la mentres sona la gravació.

Ballant rocanrol

ACTIVITATS

1. Verdader o fals?
 - a) La major part de la música que s'escolta és música tradicional.
 - b) La guitarra i el baix elèctric són habituals en la música culta.
 - c) Els protagonistes de la música popular són cantants o grups que interpreten cançons breus de ràpida difusió.
2. Copia al teu quadern i unix cada característica amb l'estil musical que li correspon.

Ús de sintetitzadors	Rock
Lletres romàntiques	Música llatina
Predomini del ritme	Cançó melòdica
Instruments de percussió	Pop
3. Copia al teu quadern i relaciona cada artista o grup amb el seu país d'origen.

The Rolling Stones	Colòmbia
Shakira	Espanya
Pérez Prado	Gran Bretanya
Alejandro Sanz	Cuba-Mèxic
4. Copia aquestos musicogramas al teu quadern i completa'ls escrivint les notes que falten.
 - a)
 - b)
 - c)
 - d)
5. Escriu al teu quadern el nom d'aquests instruments propis de la música llatina.
 - a)
 - b)
 - c)
 - d)
6. Elabora una fitxa d'una pàgina sobre el teu cantant o grup favorit. Inclou alguna dada biogràfica, cançons o discos més importants i alguna imatge.

Trobaràs més activitats en: www.piscorlucapablo.es

OBJECTIUS DE LA UNITAT

- Conèixer intuïtivament els tipus bàsics de la música popular.
- Utilitzar les figures i silencis per a produir ritmes en 2/4, 3/4 i 4/4.
- Entonar les notes de l'escala de Do major i apreciar la veu com a instrument.
- Escoltar i valorar obres musicals de diferents èpoques i estils.
- Aprendre i memoritzar cançons del repertori tradicional espanyol.
- Interpretar peces utilitzant recursos corporals.
- Assimilar la tècnica bàsica de la flauta dolça.

CAPACITATS MUSICALS RELACIONADES AMB LES COMPETÈNCIES CLAU

COMPETÈNCIA AMB QUÈ ES RELACIONA	1	2	3	4	5	6	7
CAPACITATS	COMPETÈNCIES CLAU						
01. Distingix auditivament tipus de música i els anomena *	X			X			X
02. Distingix auditivament els principals períodes i els anomena							
03. Distingix auditivament i anomena els instruments *	X			X			X
04. Distingix auditivament els tipus bàsics de veu							
05. Reconeix auditivament les qualitats del so *							
06. Distingix auditivament relacions (=, ≈ i ≠) *				X			X
07. Distingix en partitura relacions (=, ≈ i ≠) *				X			X
08. Distingix visualment i anomena instruments de la música popular *				X			X
09. Reconeix en partitura altura, duració i intensitat							X
10. Coneix vocabulari bàsic de música i cultura *	X				X		X
11. Coneix vocabulari avançat de música i cultura							
12. Reconeix visualment i anomena elements de la cultura musical *	X				X		X
13. Interpreta ritmes adequats a la seua edat *							X
14. Interpreta ritmes amb partitures no convencionals *				X			X
15. Inventar ritmes adequats a la seua edat *							
16. Reconeix les notes en clau de SOL *							X
17. Reconeix les notes en clau de FA							
18. Entona escales bàsiques amb i sense acompanyament *							X
19. Entona cançons del repertori infantil, tradicional i popular *							X
20. Llig sense entonar: blanques, negres, corxeres... *							X
21. Reconeix formes alternatives de representació musical *				X			X
22. Reconeix els elements bàsics del llenguatge musical i els anomena *	X						X
23. Reconeix en partitura l'esquema formal				X			X
24. Utilitza la digitació bàsica de la flauta dolça *							X
25. Repetix en eco motius rítmic/melòdics *				X			X
26. Identifica motius rítmic/melòdics *							X
27. Interpreta partitures adequades a la seua edat amb percussió corporal *				X			X
28. Es mou de forma adequada responent a distints estímuls sonors *							
29. Memoritza coreografies i participa en balls i danses *							
ALTRES CAPACITATS							
30. Participa respectuosament en l'audició d'obres del repertori popular *					X		X
31. Utilitza el llenguatge i el cos com a font d'expressió musical *				X			X
32. Disfruta amb la interpretació de peces vocals junt amb els seus companys					X		X

(Les capacitats relatives a Primària estan assenyalades amb asterisc)

COMPETÈNCIES CLAU segons la Recomanació 2006/962/EC, del Parlament Europeu i del Consell, de 18 de desembre del 2006: 1) Competència lingüística. 2) Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia. 3) Competència digital. 4) Aprendre a aprendre. 5) Competències socials i cíviques. 6) Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor. 7) Consciència i expressions culturals.

Cor final de l'oratori *La Passió segons sant Mateu*, de Joan Sebastià Bach

Guió per a l'audició:

(0' 3")

A (instrumental, 12 compassos)

(0' 29")

A (cantat, 12 compassos)

Wir setzen uns,
mit Tränen nieder
und rufen dir im Grabe zu:
Ruhe sanfte, (Cor 2) sanfte ruh',
Ruhe sanfte, sanfte ruh'!

(0' 56")

B (instrumental, 12 compassos)

(1' 23")

B (cantat, 12 compassos; mateix text;
melodia en un altre to)

Wir setzen uns,
mit Tränen nieder
und rufen dir im Grabe zu:
Ruhe sanfte, (Cor 2) sanfte ruh',
Ruhe sanfte, sanfte ruh'!

(1' 49")

C (cantat, 24 compassos)

Ruh't, ihr ausgesognen Glieder,
(Cor 2) ruhe sanfte, ruhet wohl,
ruh't, ihr ausgesognen Glieder!
(Cor 2) ruhe sanfte, ruhet wohl.

Euer Grab und Leichenstein
soll dem ängstlichen Gewissen
ein bequemes Ruhekissen
und der Seelen

Ruh...

(Cor2) Ruhe sanfte, sanfte ruh',
...statt, der Seelen Ruhstatt sein.

(2' 42")

D (cantat, 4 compassos)

Höchst vergnügt
schlummern da die Augen ein.

(Repetix AABB).

Traducció del text:

Wir setzen uns mit Tränen nieder
und rufen dir im Grabe zu:
Ruhe sanfte, sanfte ruh'!
Ruht, ihr ausgesognen Glieder!
Ruhe sanfte, ruhet wohl.
Euer Grab und Leichenstein
soll dem ängstlichen Gewissen
ein bequemes Ruhekissen
und der Seelen Ruhstatt sein.
Höchst vergnügt
schlummern da die Augen ein.

Plorant ens prostrem
davant del teu sepulcre per a dir-te:
descansa, descansa dolçament!
Descansea, membres abatuts!
Descansea, descansea dolçament.
La vostra tomba i la seua làpida
seran còmode llit
per a les angoixades consciències
l lloc de repòs per a les ànimes.
Feliços, són els teus ulls
que es tanquen a la fi.

Cançons i partitures

ROMANCE DEL CONDE OLINOS

Anònim

Intro

C Am F G7 C

1. Ma - dru - ga - ba el con - de O -

Am C G F G7 C

li - nos, ma - ña - ni - ta de san Juan, a dar a - gua a su ca - ba - llo a las

G7 C **B** G C F C

o - ri - llas del mar. A las o - ri - llas del mar, a dar a - gua a su ca - ba - llo a las

G7 C G7 C G7 ^{Fl}C De $\frac{3}{4}$ a Fl

o - ri - llas del mar. 2. Mien - tras

2. Mientras el caballo bebe
canta un hermoso cantar;
las aves que iban volando
se paraban a escuchar.

3. Bebe, mi caballo bebe,
Dios te me libre del mal;
de los vientos de la tierra
y de las furias del mal.

4. Desde las torres más altas
la reina le oyó cantar:
— Mira, hija, cómo canta
la sirenita del mar.

5. No es la sirenita, madre,
que esa tiene otro cantar;
es la voz del conde Olinos
que por mis amores va.

LA DONNA E MOBILE

G. Verdi. Adaptació: Vicente Gil

Intro

D A7 D A7

D [A] D A7

1. La don - na è mo - bi - le qual piu - ma al

D A7 D

ven - to, mu - ta d'ac - cen - to e di pen - sie - ro.

D A7 D A

2. Sem - pre un a - ma - bi - le leg - gia - dro vi - so, in pian-to in ri - so,

D [B] E7 A F#7

è men - zog - ne - ro. 3. La don - na è mo - bi - le qual piu - ma al

B7 A7 D G D/A A7 D A7

ven - to, mu - ta d'ac - cen - to e di pen - sie - ro,

D G D/A A7 D A7 D G D/A A7 D D.C.

e di pen - sie - ro, e di pen - sie - ro.

4. È sempre misero
chi a lei s'affida,
chi le confida
mal cauto il core!

5. Pur mai non sentesi
felice appieno
chi su quel seno
non liba amore!

LA TARARA

Popular

Intro

Allegreto

Gm Dm C B $\flat$ 7 A7 Gm B $\flat$ Em7($\flat$ 5) A

[A] Dm Gm Dm

1. Tie - ne la Ta - ra - ra un ves - ti - do blan - co que so - lo se

A7 [B] Dm A7 Dm A7

po - ne en el Jue - ves San - to. La Ta - ra - ra sí, la Ta - ra - ra

Dm C B7 A7 Dm x 3 vegades D.C.

no, la Ta - ra - ra ma - dre que la bai - lo yo.

[Coda] Gm Dm C B $\flat$ 7 A Gm Dm A7 Dm

2. Tiene la Tarara un dedito malo que no se lo cura ningún cirujano.
3. Tiene la Tarara un cesto de frutas y si se las pido me las da maduras.
4. Tiene la Tarara un cesto de flores que si se las pido me da las mejores.

5. Tiene la Tarara unos pantalones que de arriba abajo todo son botones.
6. Tiene la Tarara un vestido verde lleno de volantes y de cascabeles.

CON EL TRÍPILI

Popular

Intro

Allegro

G D A7

D A D A7

1. La o - tra tar - de en la pla - zue - la,

D D

un bo - rri - co re - buz - nó, y u - no que le o - yó de -

A7 D B A7

cí a: "Es - te can - ta co - mo yo". Con el trí - pi - li,

D A7

trí - pi - li, trá - pa - la, es - ta to - na - di - lla se can - ta y se

D D7 C G D

bai - la. An - da, chi - qui - lla, da - le con gra - cia,

A7 1 D D7 2 D D.C.

que me ro - bas - te el al - ma. al - ma.

2. El amor del forastero
es como la golondrina;
que cuando pasa el verano
a su tierra se encamina.

3. Al que quiera jota, jota,
al que fandango, fandango,
y al que quiera seguidillas
en el bolsillo las traigo.

4. Para subir una mula,
para bajar un caballo;
para andar por tierra llana
un borrico castellano.

MY BONNIE

Popular

Intro

My Bon - nie is
o - ver the o - cean, my Bon - nie is o - ver the
sea, my Bon - nie is o - ver the o - cean, oh,
bring back my bon - nie to me. Bring back, bring
back, bring back my bon - nie, to me, to me. Bring
back, bring back, bring back my bon - nie to me.

A F B $\flat$ C7 F
B $\flat$ F G7
C7 F B $\flat$ F
B $\flat$ C7 F **B** F F7 B $\flat$
G7 C7 F F
F7 B $\flat$ G7 C7 F D.C.

Last night as I lay on my pillow,
last night as I lay on my bed,
last night as I lay on my pillow,
I dream that my bonnie was dead.

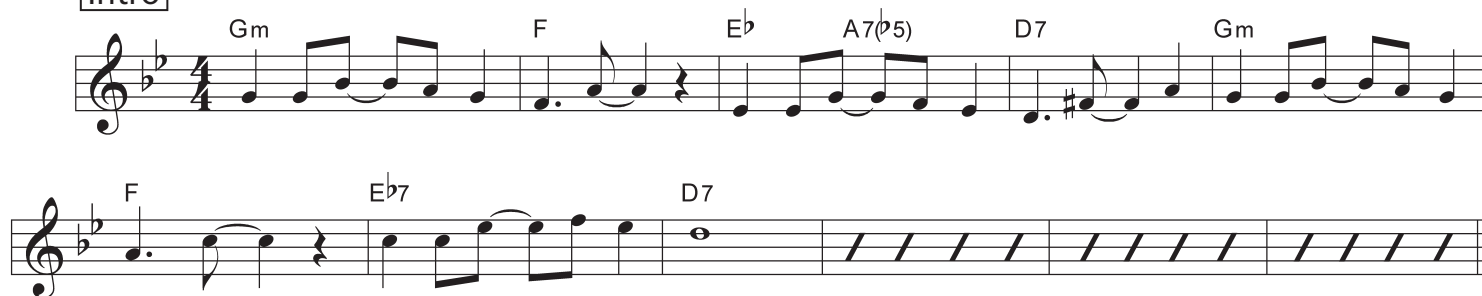
Oh, blow, you winds, over the ocean.
Oh, blow, you winds, over the sea.
Oh, blow, you winds, over the ocean
and bring back my bonnie to me.

EL BURRO DE LA TÍA VINAGRE

Popular

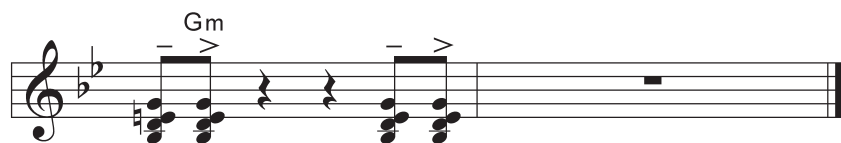
Intro

A

B

2. Él era valiente,
él era mohíno,
él era el alivio
de todos los vecinos.

3. Ya estiró la pata,
ya estiró el hocico
y con el rabo dijo:
"adiós, adiós, Perico".

4. Todos los vecinos
fueron al entierro
y la tía Vinagre
lloraba sin consuelo.

CAMINA MARIA

Popular

Ca - mi - na Ma - ri - a, ca - mi - na i vo - ràs can - tar els po -
llas - tres a prop del por - tal. Si ens do - nen u - na co -
ca que no si - ga xi - co - te - ta que son molts en
la qua - dri - lla i ei - xi - rem a mi - co - te - ta.

Esta nit és bona nit, i venim per les estrenes,
que ens trauen da damunt les tristos i moltes penes.

Estes festes de Nadal en la mà tinc un pardal
i en la butxaca un xiulit per a tocar esta nit.

UNA I DOS

Popular

U - na i dos a les car - ran - xes, u - na i dos al ge - no - llet,
u - na i dos les mans en ter - ra, u - na i dos les mans al cap, u - na i
dos la re - vol - te - ta que u - na que dos, i "a - diós" jo tinc un gos.

QUAN SERÉ GRAN

Popular

Diu que quan se - ré gran un o - fi - ci hau - ré de fer pen - se jo,
que se - ré? Pro - fes - sor pot ser. Sem - pre a clas - se hau - ré d'a - nar,
no m'a - ca - ba d'a - gra - dar, crec que no, ben mi - rat, deu ser molt can - sat.

Diu que quan seré gran
un ofici hauré de fer
pense jo, que seré?
Músic doncs pot ser.
Fer notes sense parar.
afinat hauré d'estar,
crec que no, ben mirat,
deu ser molt cansat.

Diu que quan seré gran
un ofici hauré de fer
pense jo, que seré?
Metge doncs pot ser.
Visitar sempre malats,
curar grans i veure mals,
crec que no, ben mirat,
deu ser molt cansat.

Diu que quan seré gran
un ofici hauré de fer
pense jo, que seré?
Un gandul pot ser.
Panxa a l'aire dia i nit,
sense fer res de profit,
crec que no, ben mirat,
deu ser molt cansat.

Objectius de l'etapa	3
Objectius del curs	4
Continguts de l'etapa	5
Continguts del curs	6
Avaluació	7
Competències clau	8
Taula de capacitats.....	9
UNITAT 1	
Però què és la música culta?	10
UNITAT 2	
Hauria d'agradar-me l'òpera?	16
UNITAT 3	
Pas de deux: El ballet	22
UNITAT 4	
Òpera a l'espanyola?: La nostra sarsuela.....	28
UNITAT 5	
Turisme musical: Músiques del món.....	34
UNITAT 6	
Només per a jóvens?: La música popular.....	40
CANÇONS I PARTITURES	
<i>Romance del conde Olinos</i> (Anònim)	48
<i>La donna e mobile</i> (G. Verdi. Adaptació: Vicente Gil)	49
<i>La tarara</i> (Popular)	50
<i>Con el trípili</i> (Popular).....	51
<i>My Bonnie</i> (Popular)	52
<i>El burro de la tía Vinagre</i> (Popular)	53
<i>Camina Maria</i> (Popular).....	54
<i>Una i dos</i> (Popular).....	54
<i>Quan seré gran</i> (Popular)	55